

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра документознавства і музейної справи

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації,
проф. Гаврилюк С. В.

С. В. Гаврилюк
Березня 2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни

ІСТОРІЯ МИСТЕЦТВ

підготовки спеціаліста
галузь знань 02 «Культура і мистецтво»
спеціальність 027 «Музезнавство, пам'яткознавство»
освітня програма «Музезнавство, пам'яткознавство, культурний туризм»

Луцьк – 2017

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія мистецтв» для студентів галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство», освітньої програми «Музеєзнавство, пам'яткознавство, культурний туризм»

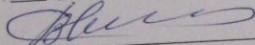
«___» _____, 2017 р. – 41 с.

Розробники: Трофімук-Кирилова Т.М., доцент кафедри документознавства і музейної справи, кандидат історичних наук

Рецензент: Кінд-Войтюк Н. В., кандидат історичних наук, доцент кафедри нової і новітньої історії України

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри документознавства і музейної справи

протокол № 7 від 27.02. 2017 р.

Завідувач кафедри: (Бондаренко Г. В.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією історичного факультету

протокол № 4 від 2.03. 2017 р.

Голова науково-методичної комісії факультету (інституту) (Карліна О. М.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету

протокол № 6 від 15.03. 2017 р.

Вступ

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія мистецтв» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки спеціаліста спеціальності 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство» освітньої програми «Музеєзнавство, пам'яткознавство, культурний туризм».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є основні етапи розвитку світового та вітчизняного мистецтва.

Міждисциплінарні зв'язки. Проблематика курсу пов'язана міждисциплінарними зв'язками із: всесвітньою історією, історією України, історією української культури, музеєзнавством, пам'яткознавством, історією музейної справи тощо.

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів**:

1. Морфологія мистецтва. Мистецтво первісного суспільства та Стародавнього світу.
2. Історія художньої культури епохи Античності та Середньовіччя.
3. Мистецтво Відродження.
4. Художні стилі та напрямки в мистецтві від Нового часу до сучасності.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 6	02 «Культура і мистецтво»	вибіркова
	027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство»	
Модулів 3	Освітня програма «Музеєзнавство, пам'яткознавство, культурний туризм»	Рік підготовки 5
Змістових модулів 4		Семестр 10
ІНДЗ: є		Лекції 40 год.
Загальна кількість годин 180		Практичні (семінари) 36 год.
Тижневих годин (для денної форми навчання): аудиторних 4,5 консультацій 1,2 самостійної роботи 5,1		Освітній ступінь – спеціаліст

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Історія мистецтв» є формування у студентів системних знань про розвиток основних видів мистецтва від найдавніших часів до наших днів.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Історія мистецтв» є засвоєння студентами термінології, концептуальних підходів з історії та теорії мистецтва; формування знань про природу різних видів мистецтва, їх специфіку, відмінності та особливості розвитку за різних соціокультурних умов; ознайомлення із концепціями провідних українських та зарубіжних мистецтвознавців; оволодіння навичками аналізу творів видатних діячів мистецтва, які визначають характер та особливості культури тієї чи іншої епохи; виховання гуманістичного світогляду та високого рівня художньо-естетичного смаку.

2.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- понятійний і термінологічний апарат курсу;
- функції мистецтва;
- види, жанри, стилі та мистецькі течії;
- концепції розвитку світового та вітчизняного мистецтва;
- особливості мистецтва різних культурних епох;
- творчість відомих персоналій світового мистецтва;
- шедеври світового мистецтва вітчизняних і зарубіжних авторів.

уміти:

- орієнтуватися у світі духовної культури;
- аналізувати процес становлення і розвитку мистецтва;
- розрізняти види, стилі та напрямки мистецтва в різних культурно-історичних епохах;
- порівнювати напрямки, види та стилі мистецтва вітчизняної й зарубіжної культури;
- встановлювати стилістичні та жанрові особливості окремих мистецьких творів, самостійно давати їм оцінку і відносити до конкретних історичних епох і національних шкіл;
- пояснювати національні особливості мистецького життя України.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Морфологія мистецтва. Мистецтво первісного суспільства та Стародавнього світу

Тема 1. Морфологія мистецтва

Зміст та поняття «художня культура». Поняття «мистецтво». Мистецтво як соціальний та культурний феномен. Функції мистецтва. Історія дослідження проблеми морфології мистецтва. Моделі морфології мистецтва. Поняття «твір мистецтва». Поняття «вид» та «жанр» мистецтва. Класифікація видів мистецтва: просторові, часові, синтетичні. Характеристика видів мистецтва. Види і жанри образотворчого мистецтва. Живопис як вид образотворчого мистецтва.

Характеристика жанрів живопису. Види станкового та монументального живопису. Скульптура як вид образотворчого мистецтва. Класифікація видів скульптури. Архітектура як вид образотворчого мистецтва. Графіка як вид образотворчого мистецтва. Різновиди графіки. Декоративно-ужиткове мистецтво як один із видів художньої творчості. Види декоративно-ужиткового мистецтва. Художня література як один із видів часових мистецтв. Різновиди літератури. Музика як вид часового мистецтва. Жанри і стилі музичного мистецтва. Театральне та кіномистецтво як види синтетичного мистецтва: жанри та стилі. Поняття синтезу мистецтв.

Витоки мистецтва. Теорії походження мистецтва. Поняття «стиль» і «напрямок» у мистецтві. Еволюція художніх напрямів мистецтва. Поняття «історія мистецтва». Загальна періодизація історії мистецтва.

Тема 2. Мистецтво первісного суспільства

Періодизація та загальна характеристика культури первісного суспільства. Первісний образ світу. Магічні уявлення первісної людини. Народження мистецтва в первісній культурі. Концепції виникнення мистецтва: магічна, трудова, міфологічна та ін. Основні етапи розвитку ранніх форм мистецтва та його ознаки.

Мистецтво палеоліту. Загальна характеристика періоду. Концепції виникнення образотворчої діяльності. Реалістичний та умовно-символічний шлях розвитку палеолітичного мистецтва. Сюжети в мистецтві верхнього палеоліту та їх семантика: зооморфні й антропоморфні зображення, геометричні знаки і орнамент. Мистецтво періоду Оріньяк. Еволюція зображень від перших малюнків тварин до зображень з правильними пропорціями і чітким контуром. Статика як основа стилістики зображень. Особливості дрібної пластики. «Палеолітичні венери»: призначення та стилістика. Пам'ятки мистецтва періодів Гравет та Солютре. Вдосконалення малюнків. Період Мадлен – найвищий розквіт мистецтва епохи палеоліту. Техніка розписів. Художні особливості зображень: рух, масштаб, експресія, натуралізм. Шедеври мадленського живопису: Альтамірська печера в Іспанії та печери Фон-де Гом, Ласко, Руфіньяк у Франції.

Мистецтво мезоліту. Загальна характеристика періоду. Розширення світоуявлення. Зміни в образотворчому мистецтві. Художні особливості зображень: створення динамічних багатофігурних композицій, головний персонаж яких – людина (сцени полювання, збройних зіткнень, танців, збору меду тощо). Схематизм людської фігури. Пам'ятки мистецтва мезоліту.

Мистецтво неоліту. Загальна характеристика періоду. Художня практика епохи неоліту. Зникнення монументальних наскальних розписів. Декорування кераміки та петрогліфи. Виникнення умовно-орнаментальних форм в мистецтві: символів та знаків. Орнаментальне мистецтво. Трипільська культура. Пам'ятки трипільської культури.

Мистецтво епохи бронзи. Загальна характеристика періоду. Зародження архітектури як одного із видів мистецтва. Мегалітична архітектура: особливості створення та призначення. Основні типи мегалітичних споруд: менгіри, кромлехи і дольмени. Кромлех в Стоунхенджі як прообраз майбутніх храмів.

Мистецтво залізної доби. Загальна характеристика періоду. Ускладнення духовної культури. Прикладне мистецтво. Декоративність і орнаментальність у мистецтві. Скіфське мистецтво.

Тема 3. Історичні особливості формування мистецтва Стародавнього Єгипту

Загальна характеристика цивілізації Стародавнього Єгипту. Історичні особливості формування єгипетського мистецтва. Вплив світогляду й міфології Стародавнього Єгипту на мистецтво. Формування основних принципів зображення, будівництва та художніх традицій в Стародавньому Єгипті. Поняття художнього канону. Періодизація мистецтва Стародавнього Єгипту. Мистецтво від додинастичного періоду до Стародавнього царства. Канонічність та статичність єгипетської скульптури. Портретна скульптура. Рельєфи і розписи. Композиція та декоративність зображень. Художнє ремесло. Пам'ятки архітектури. Архітектура гробниць (мастаба). Піраміди. Сфінкси. Великий сфінкс. Мистецтво Середнього царства. Розвиток реалістичних тенденцій у мистецтві. Нові схеми рельєфів. Зміни в будівельній практиці стародавніх єгиптян. Храміві комплекси царя Ментухотепа II в Дейр-ель-Бахрі та Аменемхета III в Хаварі. Монументальний живопис. Розквіт місцевих художніх шкіл. Художньо-стильові особливості мистецтва першої половини Нового царства. Вплив на єгипетську культуру та мистецтво сусідніх цивілізацій. Скульптурний груповий портрет. Храміві комплекси. Розквіт прикладного мистецтва. Мистецтво періоду правління Ехнатона (Амарнський період). Релігійні реформи Ехнатона та їх вплив на архітектуру й образотворче мистецтво: відмова від канонів, життєвість сцен і натхненність образів. Портрети Ехнатона і Нефертіті. Розписи Ахетатонського палацу. Пам'ятники гробниці Тутанхамона. Художнє мистецтво другої половини Нового царства. Повернення до канонічних композицій. Відродження храмового будівництва (храм Амона в Карнаці, храм Рамзеса II в Абу-Сімбелі). Скульптури храму в Абу-Сімбелі. Стилістичні особливості єгипетського художнього ремесла. Мистецтво писемності у Стародавньому Єгипті. Художня література Стародавнього Єгипту як одна із перших літератур світу.

Тема 4. Мистецтво Стародавньої Месопотамії

Географічне розташування та характер цивілізації. Будівництво перших іригаційних споруд в Месопотамії. Особливості релігійних уявлень, наступність культур на території Месопотамії та їх періодизація. Порівняння з мистецтвом Стародавнього Єгипту. Архітектура та містобудування.

Монументальна архітектура. Особливості образотворчого мистецтва. Розвиток наукових знань у Стародавній Месопотамії. Значення мистецтва Стародавньої Месопотамії для світової культури.

Тема 5. Мистецтво Передньої Азії

Суспільно-політичні й історичні умови зародження і розвитку стародавніх цивілізацій. Мистецтво Вавилону. Виникнення й основні етапи розвитку Стародавнього Вавилону. Мистецтво Вавилону XIX–XII ст. до н.е. Вплив шумерської і аккадської культур на вавилонське мистецтво. Палацова архітектура. Рельєфні зображення. Рельєф стели законів Хамурапі. Орнаментування. Символічність кольорової гами. Скульптура Вавилону. Мистецтво Нововавилонського царства (VII–VI ст. до н.е.). Декоративне значення вавилонського образотворчого мистецтва. Архітектура як основний вид мистецтва Стародавнього мистецтва. Ворота Іштар. Палац Навуходоносора II. Настінний живопис.

Мистецтво Шумеру і Аккади. Особливості та основні етапи історичного розвитку. Вплив релігії та світогляду на мистецтво шумерів та аккадців. Виникнення клинописної писемності. Храмова архітектура. Зіккурати. Зіккурат бога місяця Нанни в Урі (кінець III тис. до н.е.). Палацова архітектура. Скульптура: рельєфні зображення, портретні статуї правителів та культові статуї богів. Голова богині з Урука (III тис. до н.е.). Скульптура аккадського періоду. Стилiстичні особливості образотворчого мистецтва періоду правління Гудеа. Присвятні статуї Гудеа. Мистецтво різьблених печаток. Ювелірне мистецтво. Епос про Гільгамеша.

Мистецтво Ассирії. Вплив шумерської культури на мистецтво Ассирії. Прославляння царів-переможців та військової могутності держави – основна тематика ассирійського мистецтва. Архітектура як основний напрям ассирійського мистецтва. Будівництво храмів, палаців-фортець та міст. Палац Саргона II в Хорсабаді (VII ст. до н. е.). Ассирійські рельєфи як окраса палаців. Сюжетна тематика рельєфів: батальні та мисливські сцени. Рельєфи палацу Ашшурбаніпала в Ніневії (VII ст. до н. е.). Бібліотека Ашшурбаніпала. Художнє оздоблення виробів із дерева, бронзи, слонової кістки, полив'яної кахлі.

Мистецтво Урарту. Продовження ассирійських традицій у мистецтві Урарту. Запозичення ассирійського клинопису та мови. Зв'язок образотворчого мистецтва з рельєфами Ассирії. Запозичення елементів перської архітектури. Будівництво фортечних споруд. Багатокімнатні печерні храми і гробниці. Особливості оформлення фасадів та інтер'єрів.

Мистецтво Ахеменідського Ірану. Палацова архітектура. Архітектура Персеполя (VI–IV ст. до н.е.). Ападана. Культова архітектура: гробниця царя Кіра в Пасаргадах (близько 530 р. до н.е.) та гробниці в Накш-і-Рустема (5 ст. до н. е.). Особливості планування та оздоблення інтер'єрів. Мистецтво іранського рельєфу. Статичність і об'ємність рельєфних зображень. Особливості зображення людей в іранському рельєфі.

Тема 6. Мистецтво Стародавньої Індії

Періодизація історії Стародавньої Індії. Символічний характер мистецтва Індії. Вплив релігії на індійське мистецтво. Храмова архітектура. Основні архітектурні типи: стамбха, ступа, чайтья. Особливості індійської скульптури. Жіноча скульптура з Матхура. Скульптура Гандхари. Рельєфи та ритуальні сюжети. Зображення Будди. Синтез пластичних мистецтв. Природний характер індійської пластики. Особливості образотворчого мистецтва Стародавньої Індії. Живопис Аджанти. Мистецтво малих форм. Писемні та літературні традиції давніх індійців. «Махабхарата» та «Рамаєна» – визначні пам'ятки індійського епосу. Театральне та музичне мистецтво в Стародавній Індії.

Тема 7. Мистецтво Стародавнього Китаю

Особливості історичного розвитку Китаю. Естетична цінність природи. Передача простору і часу в китайському образотворчому мистецтві. Пейзаж як самостійний жанр. Реалістичність у живописі. Оздоблення ритуального посуду. Розпис стін. Рослинні та геометричні орнаменти. Живопис на шовку. Графіка і каліграфія. Побутові сцени у зображеннях. Скульптурні зображення Будди та інших божеств. Храмова та палацова архітектура Стародавнього Китаю. Дрібна пластика. Декоративно-прикладне мистецтво. Китайський театр.

Змістовий модуль 2.

Історія художньої культури епохи Античності та Середньовіччя.

Тема 8. Крито-мікенське (егейське) мистецтво

Перша європейська цивілізація. Античність як тип культури. Поняття «античне мистецтво» та його періодизація. Особливості та райони поширення егейського мистецтва. Архітектура перших палаців о. Крит. Кносський палац. Розписи палаців. Фресковий живопис. Фрески Мікен. Мистецтво виготовлення і розпису кераміки. Вазопис. Стилі вазопису. Монументальна скульптура. Декоративно-прикладне мистецтво. Пластика.

Тема 9. Мистецтво гомерівської Греції

Грецька міфологія та релігія. Класичні літературні жанри Стародавньої Греції. Давньогрецький героїчний епос. Поєми «Іліада» і «Одіссея» як пам'ятки давньогрецької літератури. Вазопис. Геометричний стиль розпису. Афінські вазы VIII ст. до н.е. Дерев'яна скульптура. Дрібна пластика.

Тема 10. Мистецтво архаїчної Греції

Зміни в суспільно-політичному устрої Стародавньої Греції. Ідеал краси у давньогрецькому мистецтві. Людина у давньогрецькій мистецькій традиції. Становлення давньогрецької монументальної скульптури: куриси і кори. Розвиток архітектури. Основні типи архаїчних храмів (житло бога, простиць, периптер). Формування системи архітектурних ордерів. Характеристика ордерів: доричний, іонічний, коринфський. Фресковий живопис на міфологічні та героїчні сюжети. Зміни у техніці вазопису: чорнофігурний та червонофігурний стиль. Декоративно-прикладне мистецтво.

Тема 11. Класичний період розвитку давньогрецького мистецтва

Періодизація періоду. Розвиток скульптури і архітектури як взаємодоповнюючих видів мистецтва. Храмова архітектура. Храм Зевса в Олімпії. Архітектурно-скульптурний ансамбль Афінського акрополя. Нові тенденції у розвитку скульптури: образ атлета як втілення досконалої людської краси. «Дискобол» Мирона та «Доріфор» Поліклета. Внесок Фідія і його школи у розвиток давньогрецької скульптури. Монументальний живопис. Зміни в архітектурі у період пізньої класики. Гробниця царя Мавсола в Галікарнасі. Театр в Епідаврї. Зміни у скульптурі пізньої класики: замість мужності і суворості образів звернення до душевного світу людини. Реалістичність скульптурного портрету. Творчість грецьких скульпторів Праксителя, Скопаса, Лісиппа. Афродіта Кнідська – перше в грецькому мистецтві скульптурне зображення оголеної жіночої фігури. Мистецтво та атлетичні змагання.

Тема 12. Елліністичне мистецтво

Основні тенденції розвитку елліністичного мистецтва. Вплив східних цивілізацій на елліністичне мистецтво. Зміни в архітектурному будівництві. Диптер – новий тип давньогрецького храму. Олександрія, Пергам, Родос – художні центри епохи еллінізму. Реалістичність скульптурного портрету. Монументальна скульптура: «Ніка Самофракійська», «Афродіта Мілоська», «Лаокоон». Садово-паркова скульптура. Соціальні мотиви та побутова тематика в мистецтві. Дрібна пластика.

Тема 13. Давньогрецьке музичне та театральне мистецтво

Джерела до вивчення музичного мистецтва. Музика і давньогрецька міфологія. Музичні інструменти. Хоровий спів. Давньогрецька нотація. Пам'ятки музичного мистецтва Стародавньої Греції. Зв'язок музики і ліричної поезії. Дослідження питань музичної теорії і музичної естетики у Стародавній Греції. Музика як одна з фундаментальних філософських категорій Стародавньої Греції. Погляди Піфагора на музику і гармонію. Піфагорійський стрій. Вчення Аристокена про

природу музики: «Про елементи ритму», «Про музику», «Про тони», «Про хори», «Про елементи гармонії». Музика як невід’ємна частина давньогрецького театрального мистецтва.

Витоки давньогрецького театру. Місце театру у громадському житті греків. Еволюція грецького театрального мистецтва: від свята Великих Діонісій (VI ст. до н.е) до виникнення трагедії (VI ст. до н.е), драми (V ст. до н.е) та комедії (V ст. до н.е). Зв’язок театру та літератури. Організація театральних вистав: витрати, підготовка, місце проведення, декорації, театральні маски, акторська гра, хор. Творчість давньогрецьких драматургів: Есхіла («Перси», «Семеро проти Фів», «Прометей закутий»), Софокла («Антігона», «Цар Едіп», «Електра»), Евріпіда («Андромаха», «Геракл», «Іполит», «Медея», «Іфігенія в Тавриді», «Троянки»), Арістофана («Вершники», «Світ», «Хмари», «Оси», «Птахи»), Менандра («Відлюдник», або «Мізантроп», «Відрізана коса», «Саміянка», «Полюбовиний суд», «Щит»). Архітектура давньогрецького театру. Театр Діоніса в Афінах. Театр в Епідаврї.

Тема 14. Мистецтво Стародавнього Риму

Періодизація історії Стародавнього Риму. Зв’язок давньогрецького і давньоримського мистецтва. Людина у давньоримській мистецькій традиції. Етруське мистецтво та його вплив на розвиток грецької культури. Храмове будівництво. «Етруський» або «тосканський» архітектурний ордер. Художньо-стильові особливості живопису, фресок та рельєфів. Етруська скульптура. Капітолійська вовчиця. Етруський поховальний портрет.

Мистецтво Римської республіки. Вплив римського світобачення на зміни у мистецтві. Архітектура. Ордерна аркада. Розбудова Риму. Римський Форум. Аппієвий шлях. Давньоримський живопис. Розписи будинків у Помпеях і Геркуланумі. Римський скульптурний портрет («Чоловічий портрет», «Портрет Юлія Цезаря»). Статуї «тогатуса», як особливий вид портрету. Рельєф Агенобарба.

Мистецтво Римської імперії. Падіння республіки та зміни у суспільно-політичному устрої давньоримської держави. Вплив державної ідеології на розвиток мистецтва. Августівський класицизм. Містобудування та архітектура. Форум Августа. Форум Трояна. Будівництво палаців, віл, громадських споруд, лазень, акведуків, фонтанів, мостів та доріг (золотий будинок імператора Нерона, міст Фабриція, акведук Клавдія). Тріумфальні арки. Тріумфальна арка Тіта. Храмове будівництво. Пантеон – найбільший римський купольний храм. Скульптурний портрет імператорської доби та його зв’язок із культом предків. Призначення та стилі давньоримського декоративного мистецтва. Особливості римського станкового живописного портрету. Римська мозаїка та рельєф. Колона Траяна в Римі як витвір мистецтва та цінне історичне джерело. Мистецтво гліптики. Розвиток мистецтва у римських провінціях.

Тема 15. Давньоримська література, музика та театр

Вплив грецької культури на розвиток давньоримської літератури, музичного та театального мистецтва. Зв'язок давньоримської літератури, музики та театру. Давньоримська міфологія, фольклор та епос. Формування художньої літератури. Лівій Андроник – поет, перекладач і засновник епічної і ліричної поезії стародавніх римлян. Особливості давньоримського музичного мистецтва: магичні наспіви, заклинання, культові гімни, плачі-голосіння, фесценіни, робочі, колискові, ігрові та застільні пісні. Розвиток давньоримської драми, комедії та трагедії. Ателлана. «Паліата» або «комедія плаща». Пантоміма. Використання в давньоримському театрі прийому контамінації. Мистецтво акторської гри. Творчість Аппія Клавдія («Сентенції»), Плавта («Скарб», «Амфітріон», «Куркуліон»), Марка Тулія Ціцерона («Про оратора»), Гая Юлія Цезаря («Галльська війна»), Тіта Лукреція Кара («Про природу речей»), Гая Валерія Катулла («Про своє кохання», «Плач Аріадни»), Луція Аннея Сенеки Молодшого («Медея», «Едіп»), Луція Апулея («Про Платона і його вчення», «Апологія», «Флориди», «Метаморфози, або Золотий осел») та ін. Будівництво та планування римських театрів й амфітеатрів. Колізей.

Тема 16. Основні тенденції розвитку середньовічного мистецтва

Періодизація мистецтва західноєвропейського Середньовіччя: дороманський (V–X ст.), романський (X–XII ст.), готичний (XII–XV ст.) періоди. Теологічні основи середньовічної художньої культури. Характерні риси середньовічного мистецтва. Нова картина світобачення. Світогляд і творчий метод середньовічних авторів.

Тема 17. Мистецтво Візантійської імперії

Історичні умови розвитку візантійської культури. Вплив греко-римських традицій та системи християнських цінностей на візантійську культуру. Становлення раннього мистецтва Візантії. Канонічність візантійського мистецтва. Поняття «візантійський стиль». Розквіт візантійського мистецтва у період правління імператора Юстиніана. Константинополь – столиця імперії і центр візантійської художньої культури. Архітектура візантійських монастирських ансамблів і храмів базилікового та хрестово-купольного типів. Церква св. Ірини і храм св. Софії в Константинополі. Монументальний живопис. Тематика та жанри візантійського малярства. Стінопис, іконопис та мініатюра у Візантійській імперії. Мозаїки та фрески. Візантійський іконопис. Мистецтво періоду іконоборства. «Македонський ренесанс» – класичний період у розвитку візантійського мистецтва. Розвиток мистецтва в епоху Комнінів. Нові риси візантійського мистецтва в епоху Палеологів. Книга як витвір художнього ремесла. Книжкова мініатюра. Література Візантійської імперії.

Тема 18. Дороманське мистецтво Західної Європи

Соціально-політична характеристика епохи. Періодизація культури раннього Середньовіччя. Формування художніх стилів у середньовічній культурі. Дороманське мистецтво. Ранньохристиянське мистецтво. Античні традиції в ранньосередньовічному мистецтві. Особливості образотворчого мистецтва. Розвиток ювелірного мистецтва. Характерні риси еволюції художньої культури «варварського» остготського, вестготського, кельтського, франкського королівств. Каролінгське Відродження: архітектура, монументальний живопис, книжкова мініатюра. Храми і монастирі як осередки мистецтва. Середньовічний храм як образ єдиного світу: особливості планування та оздоблення. Дрібна пластика. Образотворче мистецтво Оттонівської імперії. «Оттонівське відродження».

Тема 19. Романське мистецтво

Синтез мистецтв. Романська архітектура: будівництво храмів-фортець, монастирів-фортець та замків-фортець. Просторове вирішення у романському стилі. Сильові особливості конструкції романського храму. Конструктивні особливості романської базиліки. Храмові розписи і пластичний декор. Монументальна скульптура. Художньо-стилістичні особливості романського станкового церковного живопису. Фресковий живопис романської доби в Каталонії. Синтез архітектури, живопису і скульптури в романській культовій архітектурі. Храми Нотр-Дам так Гранд у Пуатьє, Сен-Жиль-дю-Гарі і Сен-Трофім в Арлі, абатства Клюні, Сен-Лазар в Отені. Розквіт книжкової мініатюри. Особливості розвитку романського мистецтва у Франції, Італії, Англії, Німеччині. Художнє оформлення рукописної книги.

Тема 20. Мистецтво готичного періоду

Періодизація готичного мистецтва. Посилення в мистецтві світських реалістичних тенденцій. Місто як центр суспільного і культурного життя середньовічної людини. Художньо-стилістичні та конструктивні особливості готичної архітектури. Готичний собор як синтез скульптури, живопису та архітектури. Зміни в конструкції готичного храму: використання каркасної системи. Готичні храми Сен-Дені, Паризької Богоматері, Вестмінстерського абатства, Сен-Шапель. Готичні собори в Ам'єні, Шартрі, Фрейбурзі, Ульмі, Мілані, Кельні, Кентербері, Солсбері. Еволюція мистецтва вітражів. Готична скульптура як невід'ємна частина архітектури. Зв'язок скульптури та християнської теології. Реалістичність та об'ємність готичних скульптурних зображень. Скульптурні зображення соборів Шартра, Ам'єна, Реймса, Страсбурга, Наумбурга. Постаць благословляючого Христа. Портали Шартрського собору. Скульптурна група «Нерозумні діви». Скульптурні зображення собору Паризької Богоматері. Готичні рельєфи. Рельєфи

«Страстей Христових». Готична книга як твір мистецтва. Розквіт книжкової мініатюри. Особливості розвитку мистецтва готики у Франції, Італії, Англії, Німеччині, Польщі, Україні.

Тема 21. Середньовічна література, музика та театр

Періодизація та класифікація середньовічної літератури. Деміфологізація. Християнство і еволюція середньовічної художньої літератури. Середньовічні жанри. Середньовічна поетика. Поезія вагантів. Релігійна література. Середньовічний героїчний епос. Французький героїчний епос. «Пісня про Роланда». Іспанський героїчний епос. «Пісня про Сіда». Німецький героїчний епос. «Пісня про Нібелунгів». Скандинавські саги («Старша Едда», «Поема про Беовульфа», «Пісня про Хилдебранте»). Міська література. «Роман про Лиса». Лицарська література. Вплив лицарського кодексу честі та культу благородної дами на мистецтво Середньовіччя. Лицарський роман. «Роман про Трістана та Ізольду». «Ерек та Ініда». Лицарська поезія. Канцона як форма середньовічної лірики і музичний жанр. Особливості середньовічного музичного мистецтва. Середньовічний європейський театр: процес формування, тематика, сюжетна композиція та форми.

Тема 22. Мистецтво середньовічного Сходу

Характерні риси історичного розвитку регіону. Країни та території. Періодизація історії середньовічного Сходу. Вплив релігії та західноєвропейської середньовічної культури на мистецтво країн Сходу.

Мистецтво Близького і Середнього Сходу. Архітектура та скульптура Близького і Середнього Сходу. Декоративно-прикладне мистецтво: розпис, художнє скло, килимарство.

Художня культура середньовічної Індії. Ідеали індійської краси. Характерні риси середньовічної індійської архітектури, скульптури та живопису. Художньо-стильові особливості індійських художніх ремесел. Розвиток книжкової мініатюри і ювелірного мистецтва.

Мистецтво Південно-Східної Азії: Бірми, Таїланду, В'єтнаму, Індонезії.

Мистецтво Китаю. Вплив китайського світогляду на розвиток мистецтва. Розквіт живопису, архітектури і художніх промислів у період правління імператорів династій Тан і Сун (VII–XIII ст.). Символізм зображень у китайському живописі. Пейзаж як самостійний жанр китайського живопису. Настінні розписи. Живопис на речах домашнього вжитку. Храмова та палацова архітектура. Велика Китайська стіна – найдовша та найбільша пам'ятника світової архітектури. Художні ремесла. Середньовічна китайська література.

Мистецтво Японії. Символізм та мінімалізм японського мистецтва. Особливості японської архітектури та містобудування. Вплив буддизму на розвиток японської скульптури та живопису.

Стилі середньовічного японського живопису: ямато-е, суми-е, світський живопис. Японські гравюри укійо-е. Декоративно-прикладне мистецтво. Середньовічна японська література.

Тема 23. Мистецтво Київської Русі

Загальна характеристика та періодизація мистецтва Київської Русі. Особливості давньоруської архітектури (кін. X — поч. XII ст.). Сакральне й світське будівництво. Архітектурний декор. Напрямки розвитку давньоруської скульптури: пластичне мистецтво та різьбярство. Вплив Візантії на монументально-декоративний живопис Київської Русі. Монументальне малярство. Іконопис. Мозаїки. Фрески. Декоративно-прикладне мистецтво. Художнє різьблення. Золотарство. Книжкова мініатюра. Розвиток давньоруської літератури, музичного та театрального мистецтва.

Змістовий модуль 3.

Мистецтво Відродження

Тема 24. Епоха Відродження як новий етап у розвитку європейського мистецтва.

Проторенесанс та епоха Раннього Відродження

Відродження: поняття та характерні риси епохи. Передумови розвитку мистецтва Відродження та його періодизація. Гуманістичний світогляд та ідеали у мистецтві Відродження. Відродження і античність: звернення до античної філософії та культурної спадщини. Протистояння двох культур – церковної та світської. Міський характер ренесансної культури. Людина в мистецтві Відродження.

Проторенесанс. Передумови виникнення ренесансної культури в Італії. Нові тенденції у розвитку скульптури. Творчість Нікколо Пізано і Арнольфо ді Камбіо. Твори Джотто ді Бондоне – вихід за межі середньовічного живописного канону та звернення до реалізму («Зустріч Марії та Єлизавети», «Втеча в Єгипет», «Поцілунок Іуди», «Оплакування Христа»). Сієнська школа живопису.

Мистецтво Раннього Відродження. Кварточенто. Флорентійська мистецька школа. Становлення ренесансної архітектури у творчості Філіппо Брунелескі, Леона Альберті. Купол собору Санта-Марія-дель-Фйоре.

Нові шляхи розвитку скульптури. Донателло – основоположник індивідуалізованого скульптурного портрету. «Давид».

Живопис Раннього Відродження. Вирішення Мазаччо проблеми перспективи у живописі. Творчість Сандро Ботічеллі («Народження Венери», «Весна», «Мадонна з Немовлям і ангелами», «Історія св. Юліана», «Вигнання із раю»).

Умбрійська школа живопису: П'єтро Перунджіно, Пінтуріккіо, Джованні ди П'єро та ін.
Падуанська школа живопису: Джотто, Учелло, Ліппі, Андреа Мантенья та ін. Проторенесанс в Україні: мистецтво литовсько-польської доби.

Тема 25. Мистецтво Високого Ренесансу

Характеристика мистецтва періоду «чінквіченто». Титани Відродження. Внесок Донато Браманте у архітектуру Відродження. Центральньо-купольний храм – новий класичний стиль в архітектурі. Темп'єтто (храм). Собор св. Петра в Римі.

Розквіт живопису та скульптури. Творчість Леонардо да Вінчі («Мадонна з квіткою», «Таємна вечеря», «Мона Ліза», «Мадонна в скелях», «Пані з горностаєм» та ін.). Монументальний живопис. Творчість Рафаеля Санті («Мадонна Конестабіле», «Сон лицаря», «Заручини Діви Марії», «Афінська школа», «Мадонна з гвоздиками», «Сикстинська мадонна», «Вагітна пані», «Портрет Анджело Доні», «Тріумф Галатеї» та ін.). Творчість Мікеланджело Буанаротті («Давид», «Вакх», «П'єта», «Лії» та «Рахілі», «Мойсей», «Стеля Сикстинської капели», «Страшний Суд» та ін.).

Тема 26. Мистецтво Пізнього Відродження. Маньєризм

Характерні риси мистецтва Пізнього Відродження. Нові тенденції у розвитку архітектури: паладіанство. Венеціанська школа живопису. Творчість Джорджоне, Тіціана, Паоло Веронезе, Тінторетто. Вплив культури Ренесансу на розвиток мистецтва в Україні на початку XVI – початку XVII ст.

Маньєризм – криза Ренесансу та нова течія в європейському мистецтві та архітектурі. Періодизація розвитку стилю. Маньєризм в образотворчому мистецтві: країни та головні представники. Маньєризм у Венеції: Тінторетто і Паоло Веронезе. Новий тип придворного портрету. Особливості скульптури та архітектури. Цілісна структура архітектури Андреа Палладіо. Медальєрне та декоративно-прикладне мистецтво доби маньєризму. Характерні риси маньєризму в образотворчому мистецтві Італії, Франції, Німеччині, Іспанії.

Тема 27. Мистецтво Північного Відродження

Поняття «Північне Відродження». Особливості мистецтва Північного Відродження. Відродження у Нідерландах: творчість Ян ван Ейка, Рогіра ван дер Вейдена, Ганса Мемлінга, Діріка Боутса, Гуго ван дер Гуса, Ієроніма Босха. Мистецтво Німеччини у період Відродження: мистецька спадщина Альбрехта Дюрера, Лукаса Кранаха, Ганса Гольбейна. Особливості розвитку художньої культури ренесансної Франції: творчість Жана Фуке, Жана Клуе, Жана Гужона та П'єра Леско. Образотворче мистецтво Англії в епоху Відродження.

Тема 28. Література епохи Відродження

Ідейні основи ренесансної літератури. Характерні риси літератури: гуманізм, реалізм, трагізм, універсальність, стихійний сенсуалізм, повернення до античності. Вплив мистецтва та християнства на формування художньої літератури епохи Відродження. Італійська література періоду Ренесансу: Данте Аліг'єрі («Божественна комедія»), Франческо Петрарка («Книга пісень»), Джованні Боккаччо («Декамерон»), Л. Аріосто («Шалений Роланд») Т. Тассо («Звільнений Єрусалим»). Французька література Відродження: Франсуа Війон («Від спраги вмираю над струмком»), Франсуа Рабле («Гаргантюа і Пантагрюель»), П'єр Ронсар («Любов до Марії»), Агріппа д Обин'є («Трагічні поеми»), Мішель Монтень («Досліди»). Іспанська та португальська література Відродження: Мігель де Сервантес Сааведра («Премудрий гідальго Дон Кіхот з Ламанчі»), Луїса де Камоенса («Луїзіади»). Англійська література Відродження: Томас Мор («Утопія»), Вільям Шекспір («Ромео і Джульєтта», «Отелло», «Гамлет», «Король Лір», «Приборкання норовливої»).

Тема 29. Європейський театр та музика епохи Відродження

Зв'язок театрального мистецтва Відродження із середньовічними театральними традиціями. Джерельна база оновлення театрального мистецтва епохи Відродження: античні видовища, драми та міфи; народний епос; середньовічні легенди й історичні хронічки; ренесансна література.

Драма і театр в Італії. «Учена комедія»: Лудовіко Аріосто («Шалений Роланд», «Комедія про скрині») і Ніколо Макіавеллі («Мандрагора»). Розвиток сатиричної комедії: творчість П'єтро Аретіно («Придворне життя», «Горацій», «Орландіно»). Комедія дель арте або комедія масок – імпровізаційний вуличний театр італійського Відродження, що сформував перший в історії професійний театр. Мистецтво акторської гри венеціанської та неаполітанської групи масок.

Іспанський театр епохи Ренесансу. Творчість Хуана дель Енсіна, Лопе де Рueda, Мігель Сервантес де Сааведра, Лопе де Вега, Педро Кальдерона де ла Барка.

Театр як невід'ємна частина національної англійської культури. Крістофер Марло – основоположник англійської ренесансної трагедії («Тамерлан Великий», «Трагічна історія доктора Фауста»). Творчість Вільяма Шекспіра – новий етап у розвитку європейського театру. Лондонський театр «Глобус»: репертуар, реквізит, мистецтво акторської гри.

Вплив Ренесансу на еволюцію музичного мистецтва у XIV–XVI ст. Нові творчі напрямки в музичному мистецтві: фроттола, віланелла, мадригал, шансон, опера, балет. Розквіт французької поліфонічної пісні. Нові форми італійського мадригалу. Національні композиторські школи: нідерландська (Гійом Дюфаї, Йоганнес Окегем, Жоскен Дебре), італійська (Джезуальдо), французька (Клеман Жанекен), німецька (Арнольд фон Брук), англійська (Данстейбл, Дж. Тавернер), іспанська (Крістобаль де Моралес, Томас Луїс де Вікторія), польська (Миколай з

Радома, Вацлав з Шамотул), римська (Палестрина), венеціанська (Джозеффо, Царліно, Андреа та Джованні Габріелі). Індивідуальні композиторські стилі Ренесансу.

Тема 30. Українське мистецтво доби Ренесансу

Загальна характеристика доби. Вплив культури європейського Відродження на розвиток мистецтва в Україні XVI – початку XVII ст. Особливості та основні етапи розвитку архітектури. Містобудування: «ідеальні» українські міста XVI–XVII ст. і міста-резиденції. Оборонні споруди і комплекси. Житлове будівництво. Українське образотворче мистецтво епохи Відродження. Монументальна скульптура та українське декоративне різьблення. Монументальний та портретний живопис. Іконопис. Малярські осередки на Волині періоду Ренесансу. Українська графіка XVI–XVII ст.: гравюра і книжкова мініатюра.

Змістовий модуль 4.

Художні стилі та напрямки в мистецтві від Нового часу до сучасності

Тема 31. Мистецтво Нового часу: основні стильові напрямки

Головні тенденції соціального розвитку й мистецької ідеології у Західній Європі періоду Нового часу. Загальна характеристика та періодизація культури Нового часу. Вплив на розвиток культури Великих географічних відкриттів, реформації та контрреформації. Наукова революція XVII ст. та формування світоглядних засад культури Нового часу.

Формування основних художніх стилів XVII–XVIII ст. та їх характерні риси. Зародження бароко як синтезу мистецтв. Релігійні ідеї в стилі бароко. Риси бароко. Бароко в Італії, Франції, Англії, Іспанії, Голландії.

Характерні риси архітектури XVII ст.: використання ордерів, новий тип храму, міська площа, палацовий ансамбль, купольні базиліки, центральні та бокові нефи. Церква Іль-Джезу архітектора Джакомо Бароцці да Вінййола – одна із перших пам'яток барокової архітектури. Іспанський архітектурний стиль чуррігереско. Творчість архітекторів бароко: Карло Мадерна, Крістофер Рен, Франческо Борроміні і Лоренцо Берніні. Скульптурні групи «пасос». Концепції містобудування 17 століття. Стиль бароко у скульптурі. Творчість Берніні-скульптора («Давид», «Аполлон і Дафна» та ін.).

Живопис бароко. Еволюція техніки та формування нових жанрів. Фламандська та голландська національні школи живопису. «Малі голандці». Творчість Пітера Пауля Рубенса. Творчість Мікеланджело да Караваджо. Караваджизм в Європі 17-18 ст. Видатні митці барокового живопису: Ель Греко, Хусепе Рібера, Франсиско Сурбаран, Дієго Веласкес, Рембрандт ван Рейн, Ф. Снайдерс, Якоб Йорданс, Франс Снейдерс та ін. Монументальний живопис: Джованні Ланфранко, П'єтро Берреттіні да Кортони, Лука Джордано, Джованні Батиста Гуллі. Внутрішнє

художнє оздоблення храму. Барокове гравюрне мистецтво. Інтер'єри. Творчість Альбрехта Дюрера. Бароко в інтер'єрі та ювелірному мистецтві. «Великий стиль» Людовика XIV – «золотий вік» французького мистецтва др. пол. XVII ст., що з'єднав елементи бароко та класицизму. Характерні особливості стилю бароко в Україні. Архітектура періоду українського або «козацького» бароко. Стиль бароко в архітектурі українських церков. Розвиток образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва України у період бароко.

Рококо як продовження стилю бароко. Загальна характеристика та періодизація мистецтва рококо. Живопис доби рококо. Основні етапи розвитку рококо у французькому, італійському та австрійському живописі. Специфіка прояву рококо в творчості Антуана Ватто («Капризниця», «Подорож на острів Кіферу», «Вивіска лавки Жерсена», «Байдужий»). Портретний та релігійний живопис у стилі рококо: Розальба Карр'єра, Якопо Амігоні, Джузеппе Боніто, Гаetano Гандольфі, Франсуа Буше, Стефано Тореллі, Ланселот Брауна та ін. Розвиток скульптури доби рококо. Школа скульпторів у Празі. Декоративно-прикладне мистецтво рококо. Особливості мистецтва України у період рококо: розвиток архітектури, образотворчого та декоративно-прикладного мистецтв. Майстри Львівської школи скульптури (Іван Георгій Пінзель та учні). Неорококо в Україні.

Поняття «класицизм» у мистецтві та особливості формування нового стилю. Особливості архітектури в період класицизму: перехід від замку до палацу, обов'язковість парку, використання ордеру. Луї Лево – один із основоположників класицизму у французькій архітектурі та перший королівський архітектор. Ансамбль Версальського палацу. Лувр. Творчість Франсуа Мансара. Містобудування у Франції XVIII ст.: особливості застосування прийомів класицизму. Концепція «ідеального міста». «Паперова» й «промовиста» архітектура: творчість Дж. Б. Піранезі, К.-Н. Леду та Е.-Л. Булле. Англійська класицистична архітектура: переважання «палладіанства» та тісний зв'язок із розвитком паркового мистецтва (архітектори У. Кент, Дж. Пейї, У. Чеймберс). Класицизм в архітектурі Італії (архітектор Дж. Пьєрмаріні), Іспанії (архітектор Х. де Вільянуева), країнах Східної Європи, України, Росії, Скандинавії та США.

Французький живопис XVIII ст. Особливості живопису в епоху класицизму: офіційний (придворний) та революційний напрям. Жан Антуана Ватто – художник ліричних сцен та свят аристократії. Портрет і пейзаж у класицизмі: творчість Ніколя Пуссена, Клода Лорена, Жака Луї Давида. Придворне мистецтво. Творчість Франсуа Буше. Італійський, англійський та іспанський живопис епохи класицизму. Інтер'єри класицизму. Монументальна скульптура епохи класицизму.

Неокласицизм: стильові особливості, тенденції розвитку та основні представники. Творчість італійського скульптора Антоніо Канова («Наполеон Бонапарт», «Амур і Психея», «Три грації»).

Посилення реалістичних тенденцій у мистецтві XVIII ст.

Сентименталізм в образотворчому мистецтві: Жан Батіст Грьоз, Елізабет Віже-Лебрен, Ангеліка Кауфман, Вільям Гамільтон.

Особливості розвитку українського мистецтва у XVII–XVIII ст.

Тема 32. Західноєвропейська література XVII–XVIII ст.

Суспільно-політичні й історичні умови розвитку західноєвропейської літератури у XVII–XVIII ст. Літературні напрями та жанри XVII–XVIII ст.

Західноєвропейська література XVII ст.: вплив бароко та класицизму. Особливості західноєвропейської трагедії XVII ст. Літературна спадщина П'єра Корнеля («Сід», «Горацій», «Мученик Поліевкт», «Теодора – діва і мучениця», «Смерть Помпея», «Брехун» та ін.) та Жана Расіна («Андромаха», «Британік», «Федра»). Класична комедія. Творча спадщина Жана Батіста Мольєра («В'язальник хмизу», «Тартюф», «Дон Жуан, або Кам'яний гість», «Міщанин-шляхтич», «Мізантроп», «Скупий»).

Вплив ідей Просвітництва на розвиток західноєвропейської літератури XVIII ст. Три напрями розвитку просвітницької літератури: класицизм, реалізм і сентименталізм.

Література французького Просвітництва. Просвітницький класицизм у творчості Шарля Луї де Монтеск'є («Перські листи», «Про дух законів») та Вольтєра («Едіп», «Ірина», «Генріада», «Орлеанська діва», «Філософські повісті» та ін.). Реалізм у творчості Дені Дідро («Бесіди про Побічного сина», «Міркування про драматичну поезію»).

Відомі письменники німецького Просвітництва – Йоганн Христоф Фрідріх Шиллер («Розбійники», «Підступність і любов») та Йоганн Вольфганг Гете («Буря і натиск», «Прометей», «Страждання молодого Вертера», «Фауст»).

Творчість англійських літераторів епохи Просвітництва: Даніель Дефо («Життя і дивовижні пригоди Робінзона Крузо, моряка з Йорка», Джонатан Свіфт («Подорожі в деякі віддалені країни світу Лемюєля Гуллівєра, спочатку хірурга, а потім капітана декількох кораблів»). Сентименталізм у англійській літературі Просвітництва: творчість Лорєнса Стерна («Сентиментальна подорож по Франції та Італії») та Семюєла Річардсона («Памела, або ж Винагороджена доброчесність», «Клариса, або історія юної леді» та «Історія сера Чарльза Грандісона»).

Тема 33. Музичне та театральне мистецтво XVII–XVIII ст.

Характерні риси в розвитку музичного мистецтва XVII ст. Вплив бароко на еволюцію музичної культури. Розквіт світського музичного мистецтва. Нові музичні жанри: опера (Клаудіо Монтеверді «Орфей»), інструментальна музика (концерт для оркестру – «concerto grosso»). Творчість Антоніо Вівальді («Пори року»). Йоганн Себастьян Бах – вершина розквіту епохи бароко у музичному мистецтві та період розквіту вільної поліфонії.

Музичний класицизм: загальна характеристика стилю. Опера в епоху класицизму. Творча спадщина Крістофа Віллібальда Глюка («Орфей та Еврідіка», «Альцеста», «Іфігенія в Тавриді»), Джованні Баттіста Перголезі («Служниця-пані»), Вольфганга Амадея Моцарта («Викрадення із Сералая», «Весілля Фігаро», «Дон Жуан», «Чарівна флейта»). Симфонія і соната – вершини інструментального стилю класицизму. Творчість Йозефа Гайдна («Прощальна симфонія», «Симфонія з тремоло литавр», сонети, кватрети та ін.), Вольфганга Амадея Моцарта (симфонії: g-moll № 25, A-dur № 29, g-moll № 40, № 41 «Юпітер»; опери: «Дон Жуан», «Весілля Фігаро» та ін.), Людвіга ван Бетховена (симфонії: № 1, № 2, № 3 «Героїчна», № 4, № 5, № 6 «Пасторальна», № 7, № 8, № 9; сонати: «Місячна», «Патетична», «Крейцерова» та ін.).

Вплив на розвиток театру інших видів мистецтва Нового часу. Новий образ театрального героя. Творчість німецьких драматургів В. Гете («Фауст») та Ф.Шиллера («Розбійники»). Спроби реформування драми. Погляди німецького поета і драматурга Готхольда Ефраїма Лессінга на теорію драми. Творчість французьких драматургів П'єра Корнеля («Сід», «Горацій»), Жана Расіна («Андромаха», «Федра») та комедіографів Жана Батиста Мольєра («Міщанин у дворянстві», «Тартюф», «Уявний хворий», «Дон Жуан») і П'єра Бомарше («Севільський цирульник», «Весілля Фігаро»). Розвиток театрального мистецтва в Італії. Літературна спадщина Карла Гольдоні («Світська людина», «Мот», «Банкрутство», «Брехун») та Карла Гоцці («Любов до трьох апельсинів», «Принцеса Турандот»).

Тема 34. Мистецькі течії XIX–XX ст.

Стильові і жанрові особливості мистецтва XIX–XX ст. Новий етап розвитку класицизму на поч. XIX ст. – ампір (стильові відмінності від класицизму, тенденції розвитку та основні представники). Ампір в портретному живописі, архітектурі, декоративно-прикладному мистецтві.

Становлення романтизму. Художня картина світу в романтичному мистецтві. Живопис. Графіка. Європейські митці романтизму: Фрідріх Шелегі, Теодор Жаріко, Ежен Делакруа, Джон Констебл, Каспар Фрідріх, Отто Рунге, Вільям Тернер, Гойя. Романтизм в архітектурі: неоготика, «романтичний історизм», неогрек, неоренесанс та неовізантійський стиль. Романтизм в літературі. Творчість Віктора Гюго, Дж.Байрона, Адама Міцкевича, Вальтера Скотта, Жорж Санд, Генріх Гейне та ін.

Мистецтво реалізму. Роль літератури у формуванні реалізму. Живопис періоду реалізму: реалістичний пейзаж та побутовий жанр. Барбізонська школа (Теодор Руссо, Жан-Франсуа Мілле, Жюль Бретон). Натуралізм.

Реалізм в літературі. «Життєва правда» як основний критерій у реалістичній літературі. «Пармська обитель» Стендаля. «Шагрєнева шкіра», «Батько Горіо» та «Гобсек» Бальзака. «Кармен» Меріме. Еміль Золя - теоретик натуралізму в художній літературі («Ругон-Маккари»).

Імпресіонізм як художнє явище другої половини XIX – початку XX ст. Історія формування напрямку. Творчість К. Моне («Враження, схід сонця»). Живопис: Е. Мане, П.-о. Ренуар, Е. Дега. Імпресіонізм у скульптурі (Медардо Россо, Огюст Роден, Едгар Дега). Імпресіонізм у США: історичні умови виникнення, стильові особливості, основні представники. Криза імпресіонізму наприкінці XIX ст. Мистецтво постімпресіонізму. Поль Сезанн і його вплив на розвиток живопису кінця XIX–XX ст. Живопис Вінсента Ван Гога. Творчість Поля Гогена.

Особливості еволюції європейської архітектури другої половини 19 століття: еkleктизм.

Символізм як літературно-мистецький напрям кінця XIX – початку XX ст.: стильові особливості та представники.

Модерн як стиль мистецтва на зламі XIX–XX ст. Характерні риси модернізму. Філософсько-естетичні засади модерну. Синтез мистецтв у модернізмі: архітектура, живопис, графіка, декоративно-прикладне мистецтво. Генеза модернізму. Фовізм, кубізм, імажизм, футуризм, експресіонізм, абстракціонізм, дадаїзм, сюрреалізм, метафізичний живопис: національні школи та основні представники. Модерністські літературні напрями і течії (футуризм, дадаїзм, сюрреалізм, «новий роман», «драма абсурду», «потік свідомості» тощо)

Розвиток українського мистецтва XIX–XX ст. у контексті генези європейської культури.

Тема 35. Музичне мистецтво XIX –XX ст.

Розквіт музики в епоху романтизму. Нові музичні техніки та інструменти. Композитори-романтики: творчість Дж. Верді, Ж. Бізе, Ф. Ліст, Р. Шуман, Фрідерех Шопен, Ф. Шуберт. Західноєвропейська опера в епоху романтизму. Романтична симфонія.

Експресіонізм в музичному мистецтві. Творчість Арнольда Шенберга та його внесок у еволюцію системи композиторської техніки. Нова віденська школа.

Нові напрямки у музичному мистецтві XX ст. Національні композиторські школи XX ст. Музичний авангардизм. Серіалізм. Алеаторика. Композиційна система французького композитора Олів'є Мессіана: творення ритму, лади обмеженої транспозиції, гармонія («Техніка моєї музичної мови»).

Музичне мистецтво США у XX ст.: блюз, кантрі, фолк, джаз, диксиленд, рок-н-рол, свінг, хіп-хоп, регтайм та ін.

Музичне мистецтво другої половини 20 століття. Електронна музика. Конкретна музика. Масові музичні жанри. Рок-музика.

Тема 36. Театр і кіномистецтво у XIX–XX ст.

Театр епохи романтизму: творчість Віктора Гюго, Альфреда де Мюссе, Огюстена Ежен Скріба, Джорджа Гордона Байрона, Персі Біші Шеллі, Августа Вільгельма Шлегеля, Генріха фон

Клейста, Ернста Теодора Амадея Гофмана, Людвіга Йохана Тіка. Театральне мистецтво реалізму: характерні риси та основні представники. Реалістична драматургія. Реалістичний роман. Зародження режисерського мистецтва в другій половині XIX ст. Жак Копо, Макс Рейнхардт, Едвард Гордон Крег. Пошук нових форм і засобів виразності у європейському театральному мистецтві XX ст. Бродвейський мюзикл як особливий тип вистави, що народився у США в першій половині XX ст. «Вестсайдська історія» А. Лоренса і Л. Бернстайна. «Моя прекрасна леді» Ф. Лоу і Л. Лернера. «Ісус Христос – суперзірка» Л. Уеббера. Відомі режисери XX в.: Ж. Вілар, П. Брук, П. Штайн та ін. Внесок Джорджа Бернарда Шоу у розвиток театрального мистецтва XX ст.

Кіномистецтво: Зародження кіномистецтва у другій половині XIX ст. «Кінескоп» Едісона. «Німе» кіно». Творчість Ч. Чапліна. Кіномистецтво Франції (Р. Клер, М. Карне, Ж.-Л. Годар). Творчість І. Бергмана. Італійський неореалізм (Р. Росселіні, Ф. Фелліні, М. Антоніоні). Польський кінематограф (А. Вайда. «Попіл і алмаз»). Японський кінематограф (А.Куросава).

Кіномистецтво США. Голлівуд. Класика американського кіно. «Віднесені вітром» В. Флемінга. Зірки Голлівуду (Мерілін Монро і ін.). Проблема тиражування кіномистецтва в США. Епоха розвиненого кіномистецтва: кіно другої половини XX – початку XXI ст.

Тема 37. Сучасне мистецтво XX – початку XXI ст.

Сучасна масова культура. Мистецтво постмодернізму. Термін «постмодернізм». Постмодернізм як світовідчуття. Фази постмодернізму. Світ у творах постмодернізму: образ, символ, іронія.

Напрямки постмодернізму в образотворчому мистецтві межі XX-XXI ст. Новий авангард. Концептуалізм (відео-арт, інсталяція та перформанс), трансавангард, оп-арт, поп-арт, соц-арт, боді-арт, ленд-арт, мінімалізм, граффітізм, гіперреалізм: стильові особливості та основні представники.

Архітектурні течії кінця XX – поч. XXI ст.: екологічна, органічна, дигітальна архітектура, мегаструктури, деконструктивізм, мінімалізм, неомодернізм, бруталізм, неовернакуляр, хай-тек: стильові особливості та основні представники. Містобудівні ідеї О. Німейера.

Постмодернізм в літературі, музичному та кіномистецтві: стильові особливості та основні представники. Творчість Дж. Кейджа і К.Х. Штокхаузена в музиці, П. Грінуейна у кіно, Ж. Батай, У. Берроуз, У. Еко в літературі.

Постмодернізм як плюралізм стильових напрямів в українському мистецтві. Сучасне українське мистецтво: живопис, скульптура, архітектура, література, музика та кіномистецтво. Вплив масової культури на сучасне українське суспільство. Музей сучасного мистецтва в Києві.

Найвідоміші представники українського постмодернізму: О. Клименко, В. Сидоренко (живопис); Ю. Андрухович, Ю. Іздрик, С. Прощок, В. Медведь, О. Забужко (література); І

Щербаков, А. Гаврилець, О. Гугель, О. Грінберг, О. Щетинський, С Пільотіков, С.Зажитько, В. Рунчак, К.Цепколенко.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	У тому числі					
		Лек.	Практ. (Семін.)	Лаб.	Консуль тації	Сам. роб.	Контр. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Морфологія мистецтва. Мистецтво первісного суспільства та Стародавнього світу							
Тема 1. Морфологія мистецтва	4	2				2	
Тема 2. Мистецтво первісного суспільства	4	2				2	
Тема 3. Історичні особливості формування мистецтва Стародавнього Єгипту	8		2		2	4	
Тема 4. Мистецтво Стародавньої Месопотамії	4		2			2	
Тема 5. Мистецтво Передньої Азії	6		2		2	2	
Тема 6. Мистецтво Стародавньої Індії	4	2				2	
Тема 7. Мистецтво Стародавнього Китаю	4	2				2	
Разом за змістовим модулем 1	34	8	6		4	16	
Змістовий модуль 2. Історія художньої культури епохи Античності та Середньовіччя.							
Тема 8. Крито-мікенське (егейське) мистецтво	4	2				2	
Тема 9. Мистецтво гомерівської Греції	4	2				2	
Тема 10. Мистецтво архаїчної Греції	4		2			2	
Тема 11. Класичний період розвитку давньогрецького мистецтва	8		2		2	4	
Тема 12. Елліністичне Мистецтво	4	2				2	
Тема 13. Давньогрецьке музичне та театральне мистецтво	4		2			2	
Тема 14. Мистецтво Стародавнього Риму	4		2			2	
Тема 15. Давньоримська література, музика та театр	4	2				2	
Тема 16. Основні тенденції розвитку середньовічного мистецтва	4	2				2	
Тема 17. Мистецтво Візантійської імперії	4		2			2	
Тема 18. Дороманське мистецтво Західної Європи	4	2				2	
Тема 19. Романське мистецтво	4		2			2	
Тема 20. Мистецтво готичного періоду	6		2		2	2	

Тема 21. Середньовічна література, музика та театр	4	2				2	
Тема 22. Мистецтво середньовічного Сходу	4		2			2	
Тема 23. Мистецтво Київської Русі	6		2		2	2	
Разом за змістовим модулем 2	72	14	18		6	34	
Змістовий модуль 3. Мистецтво Відродження							
Тема 24. Епоха Відродження як новий етап у розвитку європейського мистецтва. Проторенесанс та епоха Раннього Відродження	6	2			2	2	
Тема 25. Мистецтво Високого Ренесансу	6		2		2	2	
Тема 26. Мистецтво Пізнього Відродження. Маньєризм	4	2				2	
Тема 27. Мистецтво Північного Відродження	6		2		2	2	
Тема 28. Література епохи Відродження	4	2				2	
Тема 29. Європейський театр та музика епохи Відродження	4		2			2	
Тема 30. Українське мистецтво доби Ренесансу	4	2				2	
Разом за змістовим модулем 3	34	8	6		6	14	
Змістовий модуль 4. Художні стилі та напрямки в мистецтві від Нового часу до сучасності							
Тема 31. Мистецтво Нового часу: основні стильові напрямки	8	2			2	4	
Тема 32. Західноєвропейська література XVII–XVIII ст.	4		2			2	
Тема 33. Музичне та театральне мистецтво XVII–XVIII ст.	6	2				4	
Тема 34. Мистецькі течії XIX–XX ст.	8	2			2	4	
Тема 35. Музичне мистецтво XIX – XX ст.	4		2			2	
Тема 36. Театр і кіномистецтво у XIX–XX ст.	4	2				2	
Тема 37. Сучасне мистецтво кінця XX – початку XXI ст.	8	2	2			2	
Разом за змістовим модулем 4	40	10	6		4	20	
Усього годин	180	40	36		20	84	

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Тема 3. Історичні особливості формування мистецтва Стародавнього Єгипту 1. Мистецтво від додинастичного періоду до Стародавнього царства 2. Особливості мистецтва Стародавнього царства. 3. Художня культура Середнього царства.	2

	<p>4. Мистецтво періоду Нового царства.</p> <p>5. Характерні риси мистецтва Амарнського періоду.</p>	
2	<p>Тема 4. Мистецтво Стародавньої Месопотамії</p> <p>1. Географічне розташування, наступність культур на території Месопотамії та їх періодизація.</p> <p>2. Архітектура та містобудування.</p> <p>3. Особливості образотворчого мистецтва.</p> <p>4. Розвиток наукових знань у Стародавній Месопотамії.</p>	2
3	<p>Тема 5. Мистецтво Передньої Азії</p> <p>1. Мистецтво Вавилону.</p> <p>2. Мистецтво Нововавилонського царства.</p> <p>3. Особливості та основні етапи історичного розвитку мистецтва Шумеру і Аккади.</p> <p>4. Мистецтво Ассирії.</p> <p>5. Образотворче мистецтво Урарту.</p> <p>6. Художня культура Ахеменідського Ірану.</p>	2
4	<p>Тема 10. Мистецтво архаїчної Греції</p> <p>1. Ідеал краси у давньогрецькому мистецтві.</p> <p>2. Становлення давньогрецької монументальної скульптури: куриси і кори.</p> <p>3. Розвиток архітектури. Основні типи архаїчних храмів.</p> <p>4. Формування системи архітектурних ордерів.</p> <p>5. Фресковий живопис</p> <p>6. Декоративно-прикладне мистецтво.</p>	2
5	<p>Тема 11. Класичний період розвитку давньогрецького мистецтва</p> <p>1. Особливості давньогрецького архітектурного будівництва:</p> <p>а) Розвиток скульптури і архітектури як взаємодоповнюючих видів мистецтва.</p> <p>б) Храмова архітектура. Храм Зевса в Олімпії.</p> <p>в) Архітектурно-скульптурний ансамбль Афінівського акрополя.</p> <p>2. Нові тенденції у розвитку скульптури: творчість Праксителя, Поліклета, Скопаса, Лісиппа.</p> <p>3. Монументальний живопис.</p> <p>4. Мистецтво та атлетичні змагання.</p>	2
6	<p>Тема 13. Давньогрецьке музичне та театральне мистецтво</p> <p>1. Музика і давньогрецька міфологія.</p> <p>2. Музичні інструменти. Хоровий спів. Давньогрецька нотація.</p> <p>3. Вчення Аристокена про природу музики.</p> <p>4. Витоки давньогрецького театру.</p> <p>5. Організація театральних вистав: витрати, підготовка, місце проведення, декорації, театральні маски, акторська гра, хор.</p> <p>6. Творчість давньогрецьких драматургів.</p>	2
7	<p>Тема 14. Мистецтво Стародавнього Риму</p> <p>1. Етруське мистецтво та його вплив на розвиток грецької культури.</p> <p>2. Розвиток мистецтва у період Римської республіки.</p> <p>3. Характерні риси художньої культури періоду Римської імперії:</p> <p>а) Вплив державної ідеології на розвиток мистецтва.</p> <p>б) Будівництво палаців та громадських споруд.</p> <p>в) Храмове будівництво. Пантеон – найбільший римський купольний храм.</p> <p>г) Скульптурний портрет імператорської доби та його зв'язок із культом</p>	2

	<p>предків.</p> <p>д) Призначення та стилі давньоримського декоративного мистецтва.</p> <p>е) Особливості римського станкового живописного портрету.</p> <p>є) Римська мозаїка та рельєф. Колона Траяна.</p> <p>ж) Мистецтво гліптики.</p> <p>4. Розвиток мистецтва у римських провінціях.</p>	
8	<p>Тема 17. Мистецтво Візантійської імперії</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Становлення раннього мистецтва Візантії. 2. Розквіт візантійського мистецтва у період правління імператора Юстиніана I. 3. Характерні риси візантійського мистецтва періоду іконоборства. 4. «Македонський ренесанс» – розквіт образотворчого мистецтва та архітектури Візантійської імперії. 5. Розвиток художньої культури в епоху Комнінів. 6. Нові риси візантійського мистецтва в епоху Палеологів: храмова архітектура, малярство, книжкова мініатюра. 7. Візантійська література. 	2
9	<p>Тема 19. Романське мистецтво</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вплив релігії на розвиток романського мистецтва. 2. Західноєвропейська романська архітектура: будівництво храмів-фортець, монастирів-фортець та замків-фортець. 3. Архітектурно-просторовий образ середньовічного міста. 4. Живопис романської доби. 5. Монументальна скульптура. 6. Декоративно-прикладне мистецтво. 	2
10	<p>Тема 20. Мистецтво готичного періоду</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Готична архітектура. Готичний собор як синтез архітектури, скульптури та живопису. 2. Реалістичність та об'ємність готичної скульптури. 3. Готичні рельєфи. 4. Мистецтво вітражів. 5. Розквіт книжкової мініатюри. 	2
11	<p>Тема 22. Мистецтво середньовічного Сходу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток мистецтва у країнах Близького та Середнього Сходу: <ol style="list-style-type: none"> а) архітектура; б) скульптура; в) декоративно-ужиткове мистецтво. 2. Характерні риси розвитку образотворчого мистецтва країн Південно-Східної Азії: Бірми, Таїланду, В'єтнаму, Індонезії. 3. Художня культура середньовічної Індії. 4. Символізм та мінімалізм японського мистецтва. 	2
12	<p>Тема 23. Мистецтво Київської Русі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Монументально-декоративний живопис. 2. Іконопис. 3. Напрямки розвитку скульптури. 4. Декоративно-прикладне мистецтво. 5. Розвиток давньоруської літератури. Літописання. 6. Музичне та театральне мистецтво. 	2
13	<p>Тема 25. Мистецтво Високого Ренесансу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні стильові тенденції розвитку архітектури епохи Високого Ренесансу. Центральньо-купольний храм – новий класичний стиль в архітектурі. 	2

	<p>2. Внесок Донато Браманте у архітектуру Відродження.</p> <p>3. Розквіт живопису та скульптури:</p> <p>а) Творчість Леонардо да Вінчі.</p> <p>б) Творчість Рафаеля Санті.</p> <p>в) Творчість Мікеланджело Буанаротті.</p>	
14	<p>Тема 27. Мистецтво Північного Відродження</p> <p>1. Особливості та характерні риси мистецтва Північного Відродження.</p> <p>2. Головні тенденції розвитку образотворчого мистецтва у Нідерландах.</p> <p>3. Художня культура Німеччини.</p> <p>4. Особливості французького мистецтва.</p> <p>5. Вплив епохи Відродження на мистецтво Англії.</p> <p>6. Особливості іспанського ренесансного мистецтва.</p>	2
15	<p>Тема 29. Європейський театр та музика епохи Відродження</p> <p>1. Зв'язок театрального мистецтва Відродження із середньовічними театральними традиціями.</p> <p>2. Драма і театр в Італії.</p> <p>3. Іспанський ренесансний театр.</p> <p>4. Театральне мистецтво Англії. Творчість Вільяма Шекспіра.</p> <p>5. Вплив Ренесансу на еволюцію музичного мистецтва у XIV–XVI ст.</p> <p>6. Нові творчі напрямки в музичному мистецтві епохи Відродження: фроттола, віланелла, мадригал, шансон, опера, балет і т.д.</p> <p>7. Національні композиторські школи:</p> <p>а) нідерландська (Гійом Дюфаї, Йоганнес Окегем, Жоскен Дебре);</p> <p>б) італійська (Джезуальдо);</p> <p>в) французька (Клеман Жанекен);</p> <p>г) німецька (Арнольд фон Брук);</p> <p>д) англійська (Данстейбл, Дж. Тавернер);</p> <p>е) іспанська (Крістобаль де Моралес, Томас Луїс де Вікторія);</p> <p>є) польська (Миколай з Радома, Вацлав з Шамотул);</p> <p>ж) венеціанська (Джозеффо, Царліно, Андреа та Джованні Габріелі).</p>	2
16	<p>Тема 32. Напрями та жанри західноєвропейської художньої літератури XVII–XVIII ст.</p> <p>1. Суспільно-політичні й історичні умови розвитку західноєвропейської літератури у XVII–XVIII ст.</p> <p>2. Літературні напрями та жанри XVII–XVIII ст.</p> <p>3. Західноєвропейська література XVII ст.:</p> <p>а) літературна спадщина П'єра Корнеля;</p> <p>б) творчість Жана Расіна;</p> <p>в) творча спадщина Жана Батіста Мольєра.</p> <p>4. Західноєвропейська література XVIII ст.:</p> <p>а) література французького Просвітництва. Класицизм у творчості Шарля Луї де Монтеск'є та Вольтера та реалізм у творчості Дені Дідро;</p> <p>б) відомі літератори німецького Просвітництва – Йоганн Христов Фрідріх Шиллер та Йоганн Вольфганг Гете;</p> <p>в) творчість англійських письменників епохи Відродження: Даніель Дефо, Джонатан Свіфт;</p> <p>г) сентименталізм у англійській літературі Просвітництва: творчість Лоренса Стерна та Семюела Річардсона.</p>	2

17	<p>Тема 35. Музичне мистецтво XIX–XX ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розквіт музики в епоху романтизму. 2. Музичний експресіонізм. Арнольд Шонберг (1874–1951). 3. Нові напрямки у музичному мистецтві XX ст. Національні композиторські школи XX ст. 4. Музичний авангардизм. 5. Музичне мистецтво другої половини 20 століття: <ol style="list-style-type: none"> а) Електронна музика. Конкретна музика. б) Масові музичні жанри. в) Рок-музика. 5. Музичне мистецтво США у XX ст. 	2
18	<p>Тема 37. Сучасне мистецтво XX – початку XXI ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стильові особливості напрямків постмодернізму в образотворчому мистецтві межі XX–XXI ст.: <ol style="list-style-type: none"> а) концептуалізм (відео-арт, інсталяція та перформанс), б) трансавангард; в) оп-арт; г) поп-арт; д) соц-арт; е) боді-арт; ж) ленд-арт; з) мінімалізм; и) графітізм; к) гіперреалізм. 2. Архітектурні течії кінця XX – поч. XXI ст. 	2
	Разом	36

6. Консультації

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Тема 1. Морфологія мистецтва	
2.	Тема 2. Мистецтво первісного суспільства	
3.	Тема 3. Історичні особливості формування мистецтва Стародавнього Єгипту	2
4.	Тема 4. Мистецтво Стародавньої Месопотамії	
5.	Тема 5. Мистецтво Передньої Азії	2
6.	Тема 6. Мистецтво Стародавньої Індії	
7.	Тема 7. Мистецтво Стародавнього Китаю	
8.	Тема 8. Крито-мікенське (егейське) мистецтво	
9.	Тема 9. Мистецтво гомерівської Греції	
10.	Тема 10. Мистецтво архаїчної Греції	
11.	Тема 11. Класичний період розвитку давньогрецького мистецтва	2
12.	Тема 12. Елліністичне Мистецтво	
13.	Тема 13. Давньогрецьке музичне та театральне мистецтво	
14.	Тема 14. Мистецтво Стародавнього Риму	
15.	Тема 15. Давньоримська література, музика та театр	
16.	Тема 16. Основні тенденції розвитку середньовічного мистецтва	
17.	Тема 17. Мистецтво Візантійської імперії	
18.	Тема 18. Дороманське мистецтво Західної Європи	
19.	Тема 19. Романське мистецтво	
20.	Тема 20. Мистецтво готичного періоду	2

21.	Тема 21. Середньовічна література, музика та театр	
22.	Тема 22. Мистецтво середньовічного Сходу	
23.	Тема 23. Мистецтво Київської Русі	2
24.	Тема 24. Епоха Відродження як новий етап у розвитку європейського мистецтва. Проторенесанс та епоха Раннього Відродження	2
25.	Тема 25 Мистецтво Високого Ренесансу	2
26.	Тема 26. Мистецтво Пізнього Відродження. Маньєризм	
27.	Тема 27. Мистецтво Північного Відродження	2
28.	Тема 28. Література епохи Відродження	
29.	Тема 29. Європейський театр та музика епохи Відродження	
30.	Тема 30. Українське мистецтво доби Ренесансу	
31.	Тема 31. Мистецтво Нового часу: основні стильові напрямки	2
32.	Тема 32. Західноєвропейська література XVII–XVIII ст.	
33.	Тема 33. Музичне та театральне мистецтво XVII–XVIII ст.	
34.	Тема 34. Мистецькі течії XIX–XX ст.	2
35.	Тема 35. Музичне мистецтво XIX –XX ст.	
36.	Тема 36. Театр і кіномистецтво у XIX–XX ст.	
37.	Тема 37. Сучасне мистецтво кінця XX – початку XXI ст.	
	Разом	20

7. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Тема 1. Морфологія мистецтва	2
2.	Тема 2. Мистецтво первісного суспільства	2
3.	Тема 3. Історичні особливості формування мистецтва Стародавнього Єгипту	4
4.	Тема 4. Мистецтво Стародавньої Месопотамії	2
5.	Тема 5. Мистецтво Передньої Азії	2
6.	Тема 6. Мистецтво Стародавньої Індії	2
7.	Тема 7. Мистецтво Стародавнього Китаю	2
8.	Тема 8. Крито-мікенське (егейське) мистецтво	2
9.	Тема 9. Мистецтво гомерівської Греції	2
10.	Тема 10. Мистецтво архаїчної Греції	2
11.	Тема 11. Класичний період розвитку давньогрецького мистецтва	4
12.	Тема 12. Елліністичне Мистецтво	2
13.	Тема 13. Давньогрецьке музичне та театральне мистецтво	2
14.	Тема 14. Мистецтво Стародавнього Риму	2
15.	Тема 15. Давньоримська література, музика та театр	2
16.	Тема 16. Основні тенденції розвитку середньовічного мистецтва	2
17.	Тема 17. Мистецтво Візантійської імперії	2
18.	Тема 18. Дороманське мистецтво Західної Європи	2
19.	Тема 19. Романське мистецтво	2
20.	Тема 20. Мистецтво готичного періоду	2
21.	Тема 21. Середньовічна література, музика та театр	2
22.	Тема 22. Мистецтво середньовічного Сходу	2
23.	Тема 23. Мистецтво Київської Русі	2
24.	Тема 24. Епоха Відродження як новий етап у розвитку європейського мистецтва. Проторенесанс та епоха Раннього Відродження	2
25.	Тема 25 Мистецтво Високого Ренесансу	2

26.	Тема 26. Мистецтво Пізнього Відродження. Маньєризм	2
27.	Тема 27. Мистецтво Північного Відродження	2
28.	Тема 28. Література епохи Відродження	2
29.	Тема 29. Європейський театр та музика епохи Відродження	2
30.	Тема 30. Українське мистецтво доби Ренесансу	2
31.	Тема 31. Мистецтво Нового часу: основні стильові напрямки	4
32.	Тема 32. Західноєвропейська література XVII–XVIII ст.	2
33.	Тема 33. Музичне та театральне мистецтво XVII–XVIII ст.	4
34.	Тема 34. Мистецькі течії XIX–XX ст.	4
35.	Тема 35. Музичне мистецтво XIX –XX ст.	2
36.	Тема 36. Театр і кіномистецтво у XIX–XX ст.	2
37.	Тема 37. Сучасне мистецтво кінця XX – початку XXI ст.	2
	Разом	84

8. Індивідуальні завдання

Виконується у формі презентації по одному із питань змістових тем. У кінці виконаного завдання потрібно вказати опрацьовану літературу, перелік якої обов'язково повинен включати наукові публікації за останні п'ять років. Повнота висвітлення обраної теми визначатиме оцінку (максимально 6 балів).

9. Методи та засоби навчання

Словесні (розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, проблемна лекція, лекція культурно-історичних аналогів, лекція-екскурсія, інтерактивна лекція та практичні методи навчання (практична робота, реферати, презентації тощо).

Для візуального сприйняття студентами навчального матеріалу використання наочних методів навчання – ілюстрацій, лекції-презентації, лекції-демонстрації, відеолекції, лекції-візуалізації тощо.

Методи інтерактивного навчання – колективні дискусії, навчальні ділові ігри, перегляд навчальних кінофільмів.

Творчий, репродуктивний, проблемного викладу, частково-пошукові методи навчання.

10. Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік

Орієнтовний перелік питань для контролю

1. Морфологія мистецтва.
2. Етапи розвитку мистецтва.
3. Види та жанри мистецтва.
4. Мистецтво первісного суспільства.
5. Історичні особливості формування мистецтва Стародавнього Єгипту
6. Мистецтво Стародавнього Єгипту.

7. Архітектура Стародавнього Єгипту. Піраміди, сфінкс. Храми в Луксорі та Карнаку.
8. Особливості живопису та скульптури Стародавнього Єгипту.
9. Зображення людини в образотворчому мистецтві Єгипту.
10. Мистецтво періоду правління Ехнатона. (Амарнський період).
11. Мистецтво Стародавньої Месопотамії.
12. Мистецтво Передньої Азії.
13. Мистецтво Стародавньої Індії.
14. Мистецтво Стародавнього Китаю.
15. Крито-мікенське мистецтво. Архітектура Кносського палацу. Пластика. Живопис.

Декоративно-прикладне мистецтво.

16. Мистецтво гомерівської Греції. Скульптура (кори та куриси).
17. Класичний період розвитку давньогрецького мистецтва.
18. Давньогрецька архітектура. Ордер в архітектурі.
19. Давньогрецька скульптура.
20. Елліністичне мистецтво.
21. Давньогрецький чорнофігурний та червонофігурний вазопис.
22. Давньогрецьке музичне мистецтво.
23. Давньогрецьке театральне мистецтво.
24. Мистецтво Римської республіки.
25. Мистецтво Римської імперії.
26. Давньоримська література.
27. Музика та театр у Стародавньому Римі.
28. Основні тенденції розвитку середньовічного мистецтва.
29. Мистецтво Візантійської імперії.
30. Дороманське мистецтво Західної Європи.
31. Романське мистецтво.
32. Романська архітектура: синтез мистецтв та особливості конструкції храмів.
33. Українське мистецтво доби Ренесансу.
34. Мистецтво готичного періоду.
35. Готична архітектура.
36. Особливості конструкції готичних храмів.
37. Готичні вітражі.
38. Готична скульптура.
39. Середньовічна література.
40. Музичне та театральне мистецтво Середньовіччя.
41. Мистецтво середньовічного Сходу.
42. Ісламське мистецтво.
43. Мистецтво Київської Русі.
44. Епоха Відродження як новий етап у розвитку європейського мистецтва.
45. Художня культура проторенесансу та епохи Раннього Відродження. Кватроченто, Мазаччо, Боттичеллі, Донателло, Пьєро дела Франческо, Мантенья, Джорджоне.
46. Художня культура проторенесансу. Треченто, Джотто.

47. Мистецтво Високого Ренесансу. Леонардо да Вінчі, Рафаель, Мікеланджело.
48. Мистецтво Пізнього Відродження.
49. Мистецтво маньєризму. Архітектура. Живопис.
50. Мистецтво Північного Відродження.
51. Мистецтво Нідерландів: брати Ван Ейк, Р. Ван дер Вейден, І. Босх. Творчість П.

Брейгеля.

52. Мистецтво Німеччини: А.Дюрер, М.Грюневальд, Л.Кранах, Г.Гольбейн, Бальдунг Грін.
53. Література епохи Відродження.
54. Європейський театр епохи Відродження.
55. Музична культура епохи Відродження.
56. Мистецтво Нового часу: основні стильові напрямки.
57. Бароко. Особливості архітектури. Скульптура. Живопис. Декоративно-прикладне

мистецтво.

58. Класицизм. Особливості архітектури. Скульптура. Живопис.
59. Фламандське мистецтво 17 ст.: П.П.Рубенс, Я.Йорданс. Портретна творчість Ван Дейка.
60. Мистецтво Голландії 17 ст. Ф. Хальс. Своєрідність натюрморту та пейзажу як жанрів

живопису.

61. Творчість Рембрандта.
62. Французьке мистецтво 17 ст.: Н. Пуссен, К. Лоррен.
63. Мистецтво Італії 18 ст.: Ф. Гварді. Д.А.Каналетто, Д.Б.Тьєполо.
64. Мистецтво Франції 18 ст.: А.Ватто, Ж.О.Фрагонар, Ж.-Б.Грез, Ж.Б.С. Шарден, Ж.-А.

Гудон.

65. Англійське мистецтво 18 ст.: У. Хогарт. Т.Гейнсборо. Д. Рейнолдс.
66. Французький класицизм останньої чверті 18 – першої третини 19 ст. Ж.Л. Давід. Ж.-Л.

Д. Енгр.

67. Західноєвропейська література XVII–XVIII ст.
68. Музичне мистецтво XVII–XVIII ст.
69. Театральне мистецтво Нового часу.
70. Мистецькі течії XIX–XX ст.
71. Романтизм 20-30-х рр. 19 ст. Т. Жеріко. Е. Делакруа.
72. Реалізм 19 ст. Ж.Ф.Мілле. О.Домьє. Г.Курбе. Барбізонці. К.Коро.
73. Імпресіонізм: К. Моне, Е. Мане, Е. Дега, О. Ренуар, К. Піссарро, А.Сіслей.
74. Постімпресіонізм: П. Сезанн, В. Ван Гог, П. Гоген.
75. Фовізм: А. Матісс, А. Марке. Кубізм: П. Пікассо, Ж. Брак.
76. Футуризм Італії: У. Боччоне, К. Карра, Д. Балла, Д. Северіні.
77. Стиль модерн. Архітектура. Живопис. Графіка. Декоративно-прикладне мистецтво.

Синтез мистецтв.

78. Авангардизм.
79. Музичне мистецтво XIX – XX ст.
80. Театр у XIX–XX ст.
81. Кіномистецтво у XIX–XX ст.
82. Сучасне мистецтво XX – початку XXI ст.

83. Постмодернізм. Архітектура. Живопис. Графіка. Декоративно-прикладне мистецтво. Синтез мистецтв.

84. Постмодернізм в українському мистецтві.

11. Методи та засоби діагностики успішності навчання

Контроль успішності навчання студентів проводиться у формах поточного і підсумкового контролю.

Методи поточного контролю:

- перевірка конспектування студентами лекційних занять;
- усні відповіді студентів на семінарських заняттях у формі підготовки доповідей за темою заняття, доповнень до доповідей, участі в обговоренні, презентації самостійних завдань;
- тестування знань студентів з певної теми;
- виконання творчих завдань;
- виконання та захист студентами індивідуального завдання за обраною темою.

Методи підсумкового контролю:

- написання студентами письмових контрольних робіт за лекційними темами та тематикою практичних занять у вигляді виконання тестів, вирішення творчих завдань та розкриття проблемних запитань;
- підсумковий контроль у формі диференційованого заліку.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Дисципліна вивчається у 10 семестрі, складається з чотирьох змістових модулів, а її вивчення передбачає виконання ІНДЗ.

Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

1. поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 34 бали);
2. виконання ІНДЗ, які зараховуються у поточний контроль (максимум 6 балів);
3. модульні контрольні роботи (максимум 60 балів).

Поточний контроль (мах = 40 балів)																		Модульний контроль (мах = 60 балів)				Заг. к-сть балів			
Модуль 1															Модуль 2			Модуль 3							
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2												Змістовий модуль 3			Змістовий модуль 4			ІНДЗ	МКР 1	МКР 2	МКР 3	МКР 4
T3	T4	T5	T10	T11	T13	T14	T17	T19	T20	T22	T23	T25	T27	T29	T32	T35	T37								
1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	6	10	20	15	15			

Оцінювання роботи студентів на семінарських заняттях за 2 бальною шкалою:

0,5 бали – незадовільна відповідь з конспектом або ксерокопіями;

1 бал – неповна відповідь на поставлене питання з конспектом без самостійного володіння матеріалом;

1,5 бали – повна відповідь, студент лише частково користується конспектом;

2 бали – самостійна, повна відповідь без використання конспекту, виявлене вміння аналізувати, порівнювати матеріал, робити висновки та узагальнення.

Формою проведення МКР є письмове виконання тестових та творчих завдань.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 – 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 – 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

13. Список джерел

1. Андреева Е. Ю. Постмодернизм: искусство второй пол. XX – нач. XXI в. / Е. Ю. Андреева. – СПб.: Азбука-классика, 2007. – 485 с.
2. Антична література. Греція. Рим: хрестоматія / Упорядники: Михед Т.В., Якубіна Ю.В. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 952 с.
3. Античность как тип культуры / отв. ред. А.Ф. Лосев. – М.: Наука, 1988. – 335 с.
4. Антонович Є. Нариси з історії українського мистецтвознавства: історія укр. мистецтва в працях вчених київ. школи кінця XIX – початку XX ст.: навч. посібник / Є. Антонович, І. Удріс. – Кривий Ріг: ПП «Видавничий дім», 2004. – 273 с.
5. Арган Д. К. История итальянского искусства: античность. Средние века. Раннее Возрождение. Высокое Возрождение. Барокко. Искусство XVIII в. Искусство XIX – начала XX в. / Д. К. Арган; пер. с ит. Г. П. Смирнов. – М.: ОАО Издательство "Радуга", 2000. – 532 с.
6. Арсланов В. Г. История западного искусства XX века / В. Г. Арсланов. – М.: АкадемПроект, 2003. – 768 с.
7. Архітектура: енциклопедія / Авт.-упорядник Н. Ю.Беспалова. – Харків: 2010. – 567 с.
8. Асеев Ю.С. Архитектура древнего Киева / Ю.С. Асеев. – К.: Будівельник, 1982. – 160 с.
9. Асеев Ю.С. Шедевры мировой архитектуры / Ю.С.Асеев – К.: Знание, 1982. – 265 с.
10. Асеев Ю.С. Архитектура Київської Русі / Ю. С. Асеев. – К.: Будівельник, 1969. – 192 с.

11. Багацький В. В. Культурологія: історія і теорія світової культури ХХ століття: навч. посіб. / В. В. Багацький, Л. І. Кормич. – К.: Кондор, 2007. – 304 с.
12. Безклубенко С. Д. Мистецтво: терміни і поняття / С. Д. Безклубенко. – К.: Ін-т культурології АМУ, 2008. – 240 с.
13. Березина В. Н. Искусство Западной Европы XII–XX вв. / В. Н. Березина, М. А. Пившиц. – Л.: Изд-во Гос., 1983. – 417 с.
14. Бичко А.К. Теорія та історія світової і вітчизняної культури: курс лекцій / А. К. Бичко. – К.: Вища школа, 2005. – 546 с.
15. Боннар А. Греческая цивилизация / А. Боннар; пер. с фр. – М.: Искусство, 1992. – Т.3: От Еврипида до Александрии. – 398 с.
16. Боннар А. Греческая цивилизация / А. Боннар; пер. с фр. – М.: Искусство, 1991. – Т. 1: От Антигона до Сократа. – 334 с.
17. Бортнікова Р. Футуризм у малярстві / Р. Бортнікова // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2000–2007. – № 65/66. – С. 693–700.
18. Брунов Н.И. Очерки по истории архитектуры / Н. И. Брунов. – М.: Центрополтграф, 2003. – 398 с.
19. В царстве Аполлона: изобразительное искусство, архитектура / Г. П. Перепелкина. – М.: Современник, 2001. – 240 с.
20. Вдовицька О. В. Архітектура й мистецтво східного середньовіччя: Візантія, Київська Русь, арабські країни: навч. посібник / О. В. Вдовицька. – Х.: ХНАМГ, 2010. – 135 с.
21. Веймарн Б. В. Памятники мирового искусства / Б. В. Веймарн, Е. И. Ротенберг. – М.: Искусство, 1971. – 106 с.
22. Виппер Б.Р. История европейского искусствознания: Вторая половина XIX века / Б. Р. Виппер, Т. Н. Ливанова. – М.: Наука, 1966. – 332 с.
23. Виппер Б.Р. История европейского искусствознания: Первая половина XIX века / Б. Р. Виппер, Т. Н. Ливанова. – М.: Наука, 1965. – 328 с.
24. Власов В.Г. Стили в искусстве: Архитектура, графика, декоративно-прикладное искусство, живопись, скульптура / В. Власов. – СПб.: Кольна, 1995. – Т.1 – 627 с.
25. Всеобщая история искусств / под. общ. ред. Б. В. Веймарна, Ю. Д. Колпинского. – М.: Искусство, 1956. – Т. 1: История Древнего мира. – 472 с.
26. Всеобщая история искусств. Искусство 20 века / под ред. Б. В. Веймарна, Ю. Д. Колпинского. – М.: Искусство, 1965. – Кн. 1. – 482 с.
27. Всеобщая история искусств. Искусство средних веков / под. общ. ред. Б. В. Веймарна, Ю. Д. Колпинского. – М.: Искусство, 1961. – Кн. 2. – 528 с.
28. Всеобщая история искусств: в 6 т. – М.: Государственное издательство «Искусство», 1956–1965.
29. Герман М. Ю. Модернизм. Искусство первой половины XX века / М. Ю. Герман. – 2-е изд., испр. – СПб.: Азбука-классика, 2005. – 477 с.
30. Гнедич П. П. История искусств. Зодчество. Живопись. Ваяние: в 3-х т. / П. П. Гнедич. – М.: Олма-Пресс, 2004. – Т. 2: Италия в эпоху Возрождения. Нидерланды. Испания. Германия. Позднейшие стадии западного искусства. – М.: [б.и.], 2004. – 574 с.
31. Гнедич П.П. Всемирная история искусств / П. П. Гнедич. – М.: Современник, 1999. –

496 с.

32. Гнедич П.П. История искусств с древнейших времен / П.П. Гнедич. – М.: Летопись, 2000. – 479 с.
33. Гомбрих Е. История искусства / Е. Гомбрих. – М.: АСТ, 1998. – 688 с.
34. Готика: Архітектура. Скульптура. Живопись / Перевед. с нем. под. ред. Р. Томана. – Кельн: Konemann, 1998. – 521 с.
35. Греченко В.А. Історія світової та української культури: довідник для школярів та студентів / В.А. Греченко, І. В. Чорний. – К.: Літера ЛТД, 2009. – 416 с.
36. Данилюк А. Г. Давня архітектура українського села: етногр. нарис / А. Г. Данилюк. – К.: Техніка, 2008. – 256 с.
37. Даниэль С. М. Рококо. От Ватто до Фрагонара: монография / С. М. Даниэль. – СПб.: Азбука-классика, 2007. – 335 с.
38. Дмитриева И.А. Краткая история искусств: очерки / И. Дмитриева. – М.: Искусство, 1986. – Вып. 1. – 318 с.
39. Дмитриева И.А. Краткая история искусств / И.А. Дмитриева. – М.: Искусство, 1989. – Вып. 2. – 318 с.
40. Замаровський В. Їх величність піраміди / В. Замаровський. – К.: Знання, 1988. – 123 с.
41. Зарубіжна література ранніх епох. Античність. Середні віки. Відродження: навчальний посібник / Ф. І. Прокаєв [и др.]. – Київ: Вища школа, 1994. – 406 с.
42. Злыднев В. И. Культура народов Центральной и Юго-Восточной Европы в эпоху Просвещения / В. И. Злыднев. – М.: Наука, 1988. – 304 с.
43. Ильина Т. В. История искусств: Западноевропейское искусство / Т. В. Ильина. – М.: Высшая школа, 2002. – 368 с.
44. Искусство Италии: Живопись. Скульптура. Архитектура X–XX веков / авт. текста М. Рейке, Г. Фосси, М. Буссалли. – М.: Белгород, 2001. – 430 с.
45. История зарубежного искусства / под ред. М. Т. Кузьминой, Н.Л. Мальцевой. – М.: Изобр. искусство, 1984. – 368 с.
46. Історія декоративного мистецтва України: у 5 т. / голов. редкол.: Ганна Скрипник (голов. ред.) [та ін.]; НАН України, Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. – К.: [ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України], 2007. – Т. 1: Від найдавніших часів до пізнього середньовіччя / [Архипова Є. та ін.]; редкол.: Ганна Скрипник (голов. ред.) [та ін.]. – 2010. – 476 с.
47. Історія декоративного мистецтва України: у 5 т. / голов. редкол.: Ганна Скрипник (голов. ред.) [та ін.]; НАН України, Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. – К.: [ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України], 2007. – Т. 2: Мистецтво XVII–XVIII століття / [Білоус Л. та ін.]; редкол.: Ганна Скрипник (голов. ред.) [та ін.]. – 2007. – 336 с.
48. Історія декоративного мистецтва України: у 5 т. / голов. редкол.: Ганна Скрипник [та ін.]; НАН України, Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. – К.: [ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України], 2007. – Т. 3: Мистецтво XIX століття / [Білоус Л. та ін.]; редкол.: Ганна Скрипник (голов. ред.) [та ін.]. – 2009. – 346 с.
49. Історія мистецтва: метод. вказівки до вивчення дисципліни для студ. усіх форм навчання (плани семінарських занять, тематика контрольних робіт) / уклад. М. В. Сергеев; заг. ред.

Н. Я. Горбач; Укоопспілка, Львівська комерційна академія. – Л.: Видавництво Львівської комерційної академії, 2004. – 56 с.

50. Історія українського мистецтва: в 6 т. – К.: АН УРСР, 1966-1970.

51. Історія українського мистецтва: у 5 т. / голов. ред. Ганна Скрипник; НАН України, Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. – К.: [ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України], 2006. – Т. 1: Мистецтво первісної доби та стародавнього світу / Володимир Білосор [та ін.]; [ред. 1-го т. Р. Михайлова, Р. Забашта]. – 2008. – 709 с.

52. Історія українського мистецтва: у 5 т. / голов. ред. Ганна Скрипник; НАН України, Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. – К.: [ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України], 2006. – Т. 2: Мистецтво середніх віків / Володимир Александрович [та ін.]; [ред. 2-го т.: Л. Ганзенко та ін.]. – 2010. – 1293 с.

53. Історія українського мистецтва: у 5 т. / голов. ред. Ганна Скрипник; НАН України, Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. – К.: [ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України], 2006. – Т. 3: Мистецтво другої половини XVI – XVIII століття / Нурія Акчуріна-Муфтієва [та ін.]. – 2011. – 1087 с.

54. Історія українського мистецтва: у 5 т. / голов. ред. Ганна Скрипник; НАН України, Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. – К.: [ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України], 2006. – Т. 4: Мистецтво XIX століття / Валентина Рубан, Володимир Тимофієнко, Михайло Селівачов; [ред. 4-го т. В. Рубан]. – 2006. – 760 с.

55. Історія українського мистецтва: у 5 т. / голов. ред. Ганна Скрипник; НАН України, Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. – К.: [ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України], 2006. – Т. 5: Мистецтво XX століття / [наук. ред. Т. Кара-Васильєва]. – 2007. – 1047 с.

56. Історія української культури / за загал. ред. І. Крип'якевича. – 4-те вид., стереотип. – К.: Либідь, 2002. – 656 с.

57. Каптерева Т. П. Искусство Испании. Средние века. Эпоха Возрождения / Т. П. Каптерева. – М.: Искусство, 1989. – 385 с.

58. Кинк К.И. Древнеегипетский храм / К.И. Кинк. – М.: Искусство, 1979. – 239 с.

59. Клапчук С.М. Історія української та зарубіжної культури: навчальний посібник / С.М. Клапчук, В.Ф. Остафійчук, Ю.А. Горбань та ін. – К.: Знання-Прес, 2002. – 351 с.

60. Колпакова Г. С. Искусство Византии. Ранний и средний периоды / Г. С. Колпакова. – СПб.: Азбука-классика, 2005. – 525 с.

61. Колпинский Ю. Д. Искусство Древней Греции / Ю. Д. Колпинский. – М.: Акад. художеств СССР, 1961. – 78 с.

62. Кон-Винер Э. История стилей изобразительных искусств / Э. Кон-Винер. – М.: П. А. Сварог, 2000. – 217 с.

63. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Курс лекцій / М. В. Кордон. – К.: ЦУЛ, 2007. – 508 с.

64. Кох В. Енциклопедія архітектурних стилів. Класична праця по європейському зодчеству від античності до сучасності / В. Кох. – М.: ЗАТ «БММ», 2011. – 528 с.

65. Кравченко Я. О. Історія зарубіжного мистецтва: навч.-метод. посіб. / Я. О. Кравченко, М. І. Стась. – Черкаси: ЧНУ ім. Б.Хмельницького, 2009. – 84 с.

66. Крвавич Д.П. Українське мистецтво: навч. посібник / Д. П. Крвавич, В.А. Овсійчук, С.О. Черепанова – Львів: Світ, 2003. – Ч.1. – 256 с.; Ч.2. – 2004. – 268 с.; Ч.3. – 2005. – 268 с.
67. Левчук Л.Т. Історія світової культури: навчальний посібник / Л. Т. Левчук, В. С. Гриценко, В.В.Єфименко. – К.: Либідь, 2007. – 523 с.
68. Лекції з історії світової культури / За ред. М.М. Стрішенця. – Тернопіль, 1999. – 127с.
69. Лесик-Бондарук О. О. Методичні рекомендації до курсу «Історія образотворчого мистецтва», розділ «Італійське Відродження»: для студ. I курсу спец. «Образотворче та декоративно-прикладне мистецтво» / О. О. Лесик-Бондарук. – Луцьк: РВВ «Вежа» Волинського держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2005. – 100 с.
70. Лидин Р.А. Мастера западноевропейского изобразительного искусства и архитектуры: Энциклопедический словарь / Р. А. Лидин, Т. А. Мастера. – М.: БИНОМ, 2004. – 458 с.
71. Лобановський Б.Б. На скелях та в глибині печер: Бесіди про походження мистецтва і пам'ятки кам'яного віку / Б.Б. Лобановський. – К.: Радянська школа, 1971. – 144 с.
72. Лобас В.Х. Українська і зарубіжна культура / В. Х. Лобас. – К.: Либідь, 2000. – 364 с.
73. Лукань В. Г. Історія українського мистецтва: конспект курсу лекцій / В. Г. Лукань. – Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2012. – 192 с.
74. Любимов Л. Д. Искусство Древнего мира / Л. Д. Любимов. – М.: Искусство, 1996. – 303 с.
75. Любимов Л. Д. Искусство Древней Руси / Л. Д. Любимов. – М.: Просвещение, 1981. – 336 с.
76. Макаров А.М. Світло українського барокко / А. М. Макаров. – М.: Мистецтво, 1994. – 288 с.
77. Маратхе К. Храмы Индии: Превращение Камня / К. Маратхе. – М.: МК-Периодика, 2001. – 162 с.
78. Маркузона В.Ф. Всеобщая история архитектуры. Архитектура Западной Европы XV-XVI веков. Эпоха Возрождения. / под. ред. В.Ф.Маркузона и др. – К.: Изд.-во литер. по стр.-ву, 1967. – 660 с.
79. Матье М. Э. Искусство древнего Египта / М. Э. Матье. – Л.-М.: Искусство, 1961. – 591 с.
80. Меднікова Г.С. Українська і зарубіжна культура XX століття: навч. посіб. / Г.С. Меднікова. – К.: «Знання», КОО, 2002. – 214 с.
81. Миропольська Н. Є. Художня культура світу: європейський культурний регіон: навч. посіб. для загальноосвітніх навч. закладів України / Н. Є. Миропольська, Є. В. Белкіна, Л. М. Масол, О. І. Оніщенко. – К.: Вища школа, 2001. – 191 с.
82. Мистецтвознавство. Історія мистецтва. Художня критика. Поезія. Переклади / Упоряд. С. Білокінь. – К.: Вид-во ім. Олени Теліги, 2000. – 104 с.
83. Модернізм: Аналіз основних напрямлений / под ред. В.В. Вансалова. – М.: Искусство, 1987. – 302 с.
84. Нессельштраус Ц. Г. Искусство раннего Средневековья / Ц. Г. Нессельштраус. – СПб.: Азбука, 2000. – 382 с.
85. Новак М. Українське бароко / М.Новак // Сучасність. – 2010. – № 10. – С. 111–119.

86. Овчинников В. С. Історія книги. Становлення сучасного книгодрукарського мистецтва: навч. посіб. для студ., які навчаються за спец. «Образотворче мистецтво» / В. С. Овчинников. – Л.: Вид-во Укр. акад. друкарства, 2010. – 352 с.
87. Оппенгейм А. Древняя Месопотамия. Портрет погибшей цивилизации / А. Оппенгейм. – М.: Основа, 1990. – 347 с.
88. Первобытное искусство / отв. ред. Р. С. Василевский. – Новосибирск: Наука, 1971. – 203 с.
89. Петришин Г.П. Історія архітектури та містобудування України до початку ХІХ ст.: контрольні завдання для студ. усіх спец. базового напрямку 6.1201 «Архітектура» / Г. П. Петришин, О. Ю. Криворучко. – Л.: Освіта, 2004. – 48 с.
90. Петрова О.М. Мистецтвознавчі рефлексії: Історія, теорія та критика образотворчого мистецтва 70-х років ХХ століття – початку ХХІ століття: зб. статей / О. М. Петрова. – К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2004. – 398 с.
91. Полікарпов В.С. Лекції з історії світової культури: навчальний посібник / В. С. Полікарпов. – Х.–К.: «Основа», 2006. – 238 с.
92. Пунин А. Л. Искусство Древнего Египта: Раннее царство. Древнее царство / А.Л. Пунин. – СПб.: Азбука-классика, 2008. – 464 с.
93. Пушнова Ю.Б. Теория и история искусства: конспект лекций / Ю. Б. Пушнова. – Москва: Приор-издат, 2004. – 126 с.
94. Ротенберга Е.И. Всеобщая история искусств. Искусство 17–18 веков: Т. 4 / Е. И. Ротенберга, Б. В. Веймара и др. – М.: Искусство, 1963. – 482 с.
95. Сак Л.М. Зарубіжне мистецтво / Л.М. Сак, О.К. Федорук. – К.: Наукова думка, 1980. – 159 с.
96. Світова художня культура: Від первісного суспільства до початку середньовіччя: навч. посіб. / О. П. Щолокова, С. В. Шип, О. Л. Шевнюк, О. М. Семашко. — К.: Вища шк., 2004. – 175 с.
97. Семенов В. А. Первобытное искусство. Каменный век. Бронзовый век / В. А. Семенов. – СПб.: Азбука-классика, 2008. – 589 с.
98. Соколов Г. И. Искусство Древнего Рима / Г. И. Соколов. – М.: Искусство, 1971. – 231 с.
99. Степанов А. В. Искусство эпохи Возрождения. Италия. XIV–XV века / А. В. Степанов. – СПб.: Азбука-Классика, 2005. – 500 с.
100. Степовик Д. В. Історія християнського мистецтва: програма курсу лекцій для вищ. духовних навч. закладів і релігієзнавчих ф-тів ун-тів України / Д. В. Степовик. – Івано-Франківськ: Івано-Франківський Теологічно-Катехитичний Духовний Ін-т, 1998. – 19 с.
101. Степовик Д. Українське мистецтво першої половини ХІХ ст. / Д. Степовик. – К.: Мистецтво. 1982. – 191 с.
102. Студницька М. Історія мистецтва країн Сходу: навч. посіб. для підгот. студ. гуманіт. спец. вищ. навч. закл. / М. Студницька; Львівська академія мистецтв. Кафедра історії та теорії мистецтва. – Л.: [б.в.], 2004. – 196 с.
103. Тейлор Е. Первобытная культура / Е. Тейлор. – М.: Наука, 1989. – 348 с.
104. Тимофісико В. І. Історія архітектури Стародавнього світу / В. І. Тимофісико. – К.:

Наук. думка, 2007. – 512 с.

105. Тюляев С. И. Искусство Индии. Архитектура. Изобразительное искусство. Художественное ремесло / С. И. Тюляев. – М.: "Наука", 1968. – 186 с.

106. Українська та зарубіжна культура: навчальний посібник / ред. М.М. Заковича. – К.: Знання, 2006. – 567 с.

107. Українське мистецтво та архітектура кінця ХІХ – початку ХХ ст. / НАНУ. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського. – К.: Наук. думка, 2000. – 240 с.

108. Українське мистецтво у полікультурному просторі / За ред. О.П. Рудницької. – К.: ЕКО, 2006. – 208 с.

109. Уманцев Ф.С. Мистецтво давньої України: історичний нарис / Ф.С. Уманцев. – К.: Либідь, 2002. – 328 с.

110. Федоренко Н. Т. Древние памятники китайской литературы / Н. Т. Федоренко. – М.: Наука, 1978. – 319 с.

111. Фицджеральд С. П. Китай: краткая история культуры / С. П. Фицджеральд. – М.: Евразия, 1998. – 456 с.

112. Ходж А. Н. Історія мистецтва. Живопис від Джотто до наших днів: [пер. з англ.] / А. Н. Ходж. – Х.: Фактор: Pelican, 2012. – 208 с.

113. Холл Д. Словарь сюжетов и символов в искусстве / Д. Холл. – М.: Крон-Пресс, 1999. – 656 с.

114. Черепанова С. Проблема людини в українському мистецтві / С. Черепанова. – Львів: Світ, 2001. – 296 с.

115. Чубова А. П. Искусство Европы I–IV веков. Европейские провинции Древнего Рима / А. П. Чубова. – М.: Искусство, 1970. – 279 с.

116. Шевнюк О. Л. Українська та зарубіжна культура: навчальний посібник / О.Л.Шевнюк. – К.: Знання-Прес, 2003. – 2-ге вид. – 277 с.

117. Шевцова Г. Історія японської архітектури і мистецтва: навч. посіб. / Г. Шевцова. – К.: Грані-Т, 2011. – 232 с.

118. Шейко В. М. Історія художньої культури. Західна Європа ХVІІ і ХVІІІ ст. / В. М. Шейко, О. А. Гаврюшенко, О. В. Кравченко. – Х.: ХДАК, 2001. – 190 с.

119. Шейко В. М. Історія художньої культури. Середньовіччя. Відродження / В. М. Шейко, О. А. Гаврюшенко, О. В. Кравченко. – Х.: ХДАК, 2001. – 190 с.

120. Шейко В.М. Історія української художньої культури: підручник для студ. вищих навч. закладів мистецтва і культури / В. М. Шейко, Л. Г. Тишевська. – Х.: ХДАК; Х.: Регіон-інформ, 2003. – 180 с.

121. Шейко В.М. Історія художньої культури. Візантія. Арабо-мусульманський світ. Китай. Японія. – Х., 2001. – 181 с.

122. Шейко В.М. Історія художньої культури. Західна Європа ХІХ–ХХ ст.: підручник для студ. вищ. навч. закл. мистецтва і культури / В. М. Шейко. – Х.: ХДАК, 2001. – 206 с.

123. Шейко В.М. Історія художньої культури. Первісність. Стародавній світ: підруч. для студ. вузів мистецтва і культури / В. М. Шейко. – Х.: ХДАК, 1999. – 210 с.

124. Шейко В.М. Історія художньої культури: Західна Європа XVII – XVIII ст.: підруч. для студ. ВНЗ мистецтва і культури / В.М. Шейко, О.А. Гаврюшенко, О.В. Кравченко. – Х.: ХДАК, 2001. – 182 с.
125. Штительман Ф. М. Античне мистецтво / Ф. М. Штительман. – К.: Мистецтво, 1997. – 180 с.
126. Щербаківський В. М. Українське мистецтво / В. М. Щербаківський. – К.: Либідь, 1995. – 288 с.
127. Энциклопедический словарь: Искусство Западной Европы. Италия. Испания. – М.: ОЛМА-ПРЕСС, 1999. – 382 с.
128. Яворська Н.В. Западноевропейское искусство XIX в. / Н. В. Яворська. – М.: Изд-Акад. художеств СССР, 1962. – 79 с.
129. Яковлев С.Г. Мистецтво і світові релігії / С.Г. Яковлев. – К.: Вища шк., 1989. – 223 с.
130. Янсон Х. В. Основы истории искусств / Х. В. Янсон, Е. Ф. Янсон. – СПб.: Азбука-классика, 2002. – 544 с.